PUBLISHED AND DISTRIBUTED UNDER PERMIT (No. 556) AUTHORIZED BY THE ACT OF OCTOBER 6, 1917, ON FILE AT THE POST OFFICE OF NEW YORK, N. Y. By Order of the Pres't, A. S. Burleson, P. M. Gen.

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah.
Velja za vse leto..... $6.00
Za pol leta..... $3.00
Za New York celo leto... $7.00
Za inozemstvo celo leto... $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 219. — ŠTEV. 219. NEW YORK, MONDAY, SEPTEMBER 19, 1921. — PONDELJEK, 19. SEPTEMBRA, 1921. VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

BODOČNOST BLIŽNJEGA VZHODA

POLKOVNIK LAWSON PRAVI, DA SE JE IZPOLNILO STARO PREROKOVANJE, DA BO JERUZALEM IZTRGAN IZ ROK TURKOV, KO BODO PRIVEDLI TJA VODO IZ NILA.

Podpolkovnik Edward Lawson, sin lorda Burnhama, lastnika londonskega Daily Telegrapha, ki se nahaja sedaj prvikrat v Ameriki izza vojne, je rekel, da je položaj nezaposlenosti v Angliji sicer slab, da pa je v Ameriki v razmerju s prebivalstvom še slabši. Polkovnik je služil na Galipolsu in v Palestini ter bil večkrat odlikovan.

Rekel je, da je sedaj v Angliji nezaposlenih približno en milijon in dvestotisoč ljudi, da pa vostaja položaj vedno boljši.

— Nekateri misijo, — je dostavil, — da je sedanja industrijska delavnost v večji ali manjši meri laži - prosperiteta, katero je pripisovati poskusu, da se dobiti zaostala naročila. Čeprav pa so časi trdi, ni bilo vendar opaziti niti malo toliko trpljenja, kot v prejšnjih dobah industrijske depresije. To je pripisovati deloma naporom vlade, deloma pa tudi dejstvu, da so si ljudje nekaj prihranili tekom vojne in da so mogli vsled tega priti preko dobe, ki bi drugače pomenjala zanje veliko trpljenje.

Polkovnik Lawson je odpotoval iz New Yorka v Anglijo pol ure predno je bila napovedana vojna ter videl prve boje na Galipolsu nakar je bil poslan v Egipt in Palestino. Navzoč je bil pri obeh poskusih, da se zavzame Gazo ter se je končno vdeležil tudi bitke, — vsled katere je padel Jeruzalem v roke Angležev.

— Obstoja neko čudno prerokovanje, ki se je izpolnilo glede Jeruzalema, — je rekel. — Prerokovano je bilo namreč, da ne bo Jeruzalem nikdar osvobojen nevernikov, dokler se ne bo privedlo tjakaj vodovje iz Nila. Položili smo cevi preko cele puščave, da nam dobavljajo vodo od Nila in tako se je to prerokovanje izpolnilo. Tudi ime generala Allenbyja, izgovorjeno nazaj, pomeni v arabskem jeziku prerok. Mislim, da sta ti dve stvari veliko pripomogli k temu, da smo dobili Arabce na svojo stran ter s tem dosegli tako lepe uspehe. To je kaj — praznoveren narod.

Vse, kar se bo storilo v Palestini, bo treba storiti počasi, — je mnenje polkovnik aLwsona, — kajti dežela je zelo majhna, in zemlja, primerna za poljedelstvo in oranje, leži ob obali, v pasu, ki ni širši kot 15 milj. Nemogoče bi bilo poslati tjakaj kako večje število Židov, dokler se ne pripravi zanje zemlje, kar bi seveda zahtevalo dosti denarja in časa, — je rekel, — kajti dežela bi jih ne mogla prehranjati. Treba je nadalje vzeti vpoštev, da ljudje iz mrzlejših krajev enostavno ne morejo delati tam. Kljub temu pa je mogoče dosti storiti ter prav ničemu ne dvomim, da se je že dosti storilo za izboljšanje dežele. Povesti, katere čujemo o konfliktih med Arabci in Židi, ni treba jemati preveč resno, kajti veliko hujše stvari so se dogajale pod turško administracijo. Standardi iztoka se razlikujejo od naših ter ne smatrajo tam umora za tako resno stvar, kot ga smatramo mi. Njih standard civilizacije je vse preje kot visok.

STOLETNA STARKA V BEDI.

Poukeepsie, N. Y., 16. sept. — Mrs. Rose Farley, ki je stara sto ali sto in tri leta, se je obrnila na pomožnega policijskega načelnika s prošnjo, naj se jo sprejme v mestno ubožnico v Poughkeepsie. Izjavila je, da hoče nekam kjer ji ne bo treba tekom še preostalih par let več delati ali skrbeti za svoj obstanek.

Policiji je pripovedovala nadalje, da je vzredila veliko družino da pa so vsi pomrli z izjemo dveh unukov. Policijski pomožni načelnik je odredil vse potrebno, nakar so starko spravili v hiralnico. V mestu Poughkeepsie je stanovala nad 75 let, kakor je prišla kmalo potem, ko se je poročila. Njen najstarejši sin je umrl pred 25 leti v starosti 60 let. Ženska je rekla, da je bila stara najmanj dvajset let, ko se ji je rodilo to dete. To je edin način, kako more ugotoviti svojo starost. Če je to resnično, mora biti stara 105 let.

Žvela je par let na domu enega unukov, a družinske razprtije so jo pognale na cesto. Drugi njen unuk nima sploh nebenega doma.

PROTI VIŠNJEVIM POSTAVAM.

Takozvane višnjeve postave zadobivajo v Ameriki vsak dan na svoji moči. Ko se je tem reformator jem posrečilo deloma odpraviti alkoholno pijačo, so se spravili na tobak in na razne plese. Da se enkrat za vselej napravi konec temu neumnemu diktatorstvu, se je vstanovila v Ameriki družba, katere namen je nasprotovati uvedenju višnjevih postav. — Na sliki vidite njenega predsednika Grant a Allena.

DAVEK NA ŽGANE PIJAČE POTROJEN

KOMITEJ JE SPREJEL AMENDMENT, SOGLASNO S KATERIM SE BO PLAČALO $6.40 ZA GALONO ŽGANJA, MESTO DOSEDANJIH $2.20.

Washington, D. C., 17. sept. — Senatni finančni komitej, ki je danes dejanski završil novo davčno revizijsko predlogo, je sprejel amendment senatorja Calderja, ki nalaga davek $6.40 na galono distiliranih pijač, katere se vzame iz bonda v drugačne kot industrijalne svrhe. (To se pravi, da bo žganje v medicinske svrhe hujše obdačeno kot je bilo dosedaj.)

Natančnega besedila tega amendmenta se še ni ugotovilo ter ga bo sestavil senator Calder sam, nakar ga bo predložil v ponedeljek komiteju. Komitej je glasoval s šestimi glasovi proti trem za sprejem tega amendmenta.

Sedanji davek znaša $2.20 na galono. Senator Calder je mnenja, da bo njegov amendment povečal državne dohodke za $60,000,000 do $80,000,000.

Komitej ni glasoval glede Calderjevega amendmenta, ki nalaga davek petih dolarjev na sod piva, ki nima več kot 2.75 odstotkov alkohola. (Kako je mogoče nalagati davek na stvar, ki ne obstaja?) Senator je predložil ta amendment, a komitej mu je rekel, naj ga še enkrat skrbno prečita in popravi. Senator Calder bo najbrž predložil ta svoj amendment v senatu samem, če ga bo mogel sestaviti na tak način, da ne bo nasprotoval sedaj veljavnim postavam. Posvetoval se bo preje s svetim Volsteadom, načelnikom hišnega judiciarnega komiteja.

Calderjev amendment glede piva bo najbrž naletel na velik odpor od strani subačev, ki izjavljajo, da bi se tem potom indirektno legaliziralo ali postavno dovolilo izdelovanje 2.75 odstotnega piva.

— Moj amendment glede distiliziranih "duhov" se le tiče alkohola, — je rekel senator Calder. — Za alkohol je treba plačati $2.20 za galono in ta določba bo ostala neizpremenjena. Skušam pa naložiti davek $6.40 na vse žganje, katerega se vzame iz bonda v pitne svrhe. Kljub temu pa se je v preteklem letu vzelo iz bonda $36,000,000 galon žganja ali šest milijonov več kot leto preje. Večino tega žganja se je vzelo iz bonda v medicinske svrhe, a v resnici v pitne svrhe. Izpopolniti hočem amendment ter povečati s tem državne dohodke od 60 milijonov do 80 milijonov dolarjev.

Akcija finančnega komiteja, ki je sprejel Calderjev amendment glede šnopsa, je prišla kot veliko presenečenje. Tudi ni nikdo pričakoval, da se bo finančni komitej tako zavzel za predlog, tikajoč se obdačenja piva. Antisalonska Liga se že pripravlja, da porazi Calderjev amendmeit, tikajoč se obdačenja piva.

WSS WSS WSS WSS WSS

Potni listi.

Po najnovejši odredbi belgrajske vlade dobé Jugoslovani potne liste samo tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kraja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica krstni list in domovnica.

Navadne pismo ne zadostuje več.

Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj piše županstvu ene občine, v katero je pristojen, po domovnico, potem bo šele mogel dobiti jugoslovanski potni list.

Nikdo naj tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kake gori omenjene listine.

Frank Sakser State Bank,
82 Cortlandt St., New York, N. Y.
(Advertisement)

PLUMBERJI SO ZMAGALI PRI ŠTRAJKU.

Nashville, Tenn., 18. sept. — Tukajšnji plumberji so štrajkali več kot deset mesecev. Slednje so zmagali. Delodajalci so ugodili vsem njihovim zahtevam.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

BAVARSKA ZAROTA OGROŽA EVROPO

Monakovski glavni stan zastopa Nemce, Avstrijce, Madžare Rusa in Jugoslovane.

Berlin, Nemčija, 17. septembra. Skrajno važni razvoji na Bavarske so sedaj nadkrilili celo ekonomsko varnost Nemčije. Bavarsko vprašanje involvira veliko več kot pa neposredno razveljavljenje vojnega prava, kot ga je zahteval Berlin. Cela stvar se namreč tiče varnosti republike proti intrigam in mahinacijam reakcijonarcev.

Kot se je izvedelo tekom preteklega tedna, na sejah pomožnega komiteja nemškega državnega zbora, obstaja direktna zveza med junkerji, ki še vedno vladajo v Monakovem in reakcijonarnimi zarotniki v vseh delih Nemčije ter nadalje s taborom regenta Horthy-ja v Budimpešti, kjer predstavlja polkovnik Bauer, glavni pomočnik Ludendorffa, spojni člen med nemškimi monarhističnimi krogi ter Madžari, ki hočejo zopet ustanoviti ogrske monarhijo.

Vsaki dan se bolj množe dokazi o intenzivni delavnosti takozvane "monarhistične internacijonale", koje srce predstavlja Bavarska. Celo v Berlinu je opaziti vedno naraščajočo delavnost v monarhističnih krogih. Kongres tozadevnih voditeljev je bil sklican za mesec november v Budimpešti in na ta kongres so bili povabljeni somišljeniki iz Jugoslavije (dr. Žlindra in Šušteršič!) in tudi ruski general Wrangel. Bavarska pa ostane kljub temu še vedno središče celega gibanja in vzdržuje se zveze z monarhisti v Rusiji.

Ta kratki obris osvetljuje skrajno važnost bavarskega položaja.

Soglasno s razkritjem Weissmana, komisarja za javno varnost, pred komitejem nemškega državnega zbora, so monarhistični voditelji neprestano živeli na nekem gradu v bližini Rosenheim, na Bavarskem ter bili deležni protekcije in varstva bavarske vlade.

Bauer je neprestano potoval med Budimpešto in Monakovem teh predel intrige, kojih namen je bil storiti separatno monarhijo, sestoječo iz Bavarske, Avstrije in Madžarske, pod vodstvom Rupprechta, prejšnjega bavarskega kronprinca. Precej dobro je ugotovljeno, da je Rupprecht tesno zapleten v to zaroto in v zvezi s tem se tudi opozarja na počenjanje oprod Horthy-ja v Burgenlandu, katero ozemlje bi morala Madžarska na temelju mirovne pogodbe z zavezniki izročiti avstrijski republiki.

List Freiheit je danes objavil nadaljne obdolžitve ter rekel, da se sedaj rekrutira tri prostovoljske armadne zbore v namenu, da se vprizori monarhističen državni preobrat.

Isti list zahteva od zveznega predsednika Eberta razveljavljenje vojnega prava na Bavarskem. Vse kaže, da bo predsednik Ebert to tudi storil v najkrajšem času.

BOLEZEN LLOYD GEORGE-A.

Gairloch, Škotska, 17. sept. — Več dni bo moralo poteči predno bo ministrski predsednik Lloyd George toliko okreval, da bo lahko reševal druge kot najbolj nujne posle. Tako se glasi v neken ugotovilu, ki je bilo izdano danes. Zdravnik in zobozdravnik, ki sta obiskala ministrskega predsednika, sta izjavila, da se je njegovo zdravstveno stanje izboljšalo po mali operaciji, katero sta izvršila in da se bo Lloyd George v torek že lahko vrnil v London.

BAVARSKA ZAVRAČA OBDOLŽBE WIRTHA

TRDITEV, DA BAVARSKA POLICIJA BRANI POBEGLE REAKCIONARNE ZAROTNIKE, SE OZNAČUJE KOT DIVJO DOMIŠLJIJO.

Berlin, Nemčija, 18. septembra — Boj s sencami, ki se vrši med Bavarsko in Berlinom, je postal zelo akuten na papirju vsled presenetljive ofenzive kancelarja — Wirtha proti Bavarski, ko je objavil zaupno poročilo državnega komisarja za javno varnost, dr. Weissmanna. Monakovo je danes ostro odvrnilo, da so obdolžitve kancelarja, temelječe na teh zaupnih poročilih, plod divje, preveč razgrete politične domišljije.

Prav posebno pa je Monakovo z velikim ogorčenjem zanikalo trditev, da žive glavni revolucijonarji Kappa, polkovnik Bauer, — major Pabst in kapitan Ehrhardt s svojimi pripadniki vred, povsem nemoteni v močno utrjeri postojanki v bližini Monakovega in da jih varuje tudi bavarska policija. Nadalje sta izdala bavarski justični minister, dr. Roth in šef monakovske policije Poehner izjave, v katerih sta zanikala trditev kancelarja, da imajo Bauer, Ehrhardt in Pabst častniške službe.

Cela afera se bo najbrž izkazala kot velik političen dovtip. Na temelju "razkritij" kancelarja zahteva berlinski Tageblatt dvignjenje obtožb radi veleizdaje proti monakovskemu policijskemu šefu ter bavarskemu justičnemu ministru, ker sta podpirala Kappove ustaše, za katerimi je izdala berlinska vlada tirahce. Na drugi strani pa se zbirajo reakcionarci na Bavarskem okrog teh reakcionarnih voditeljev ter jih obsipajo z izrazi svojega zaupanja. To je dospelo do takega viška, da bo postal najbrž von Kahr ki je resigniral s svojim kabinetom, ki pa še vedno opravlja kabinetne posle, najbrž svoj lastni naslednik v ministrskem predsedstvu.

Če bo odklonil, potem se namerava razpustiti bavarsko zakonodajo ter razpisati nove volitve, tako da bo narod sam odločil glede končnega stališča bavarske vlade v sporu med Berlinom in Monakovem.

Ko se bo prihodnji teden bavarska zbornica zopet sestala, bo temeljito prerešetala obdolžitve, ki jih je dvignil kancelar Wirth. V zvezi s temi obstoja duhomušno dejstvo, da je poslala berlinska vlada na Bavarsko svoje špijone in detektive, ki so pod nosom bavarske policije preiskali postopanje slednje, ko je ščitila visokostoječe zarotnike, katere je hotela prijeti berlinska vlada radi veleizdaje.

Soglasno s trditvami nekaterih listov v Monakovem, se nahaja centralni urad Kappove organizacije v Salzburgu, z eno bavarsko podružnico v Rosenheimu, v južni Bavarski, kjer deluje južno - nemška monarhistična klika, znana pod imenom Orka (okrajšanje za rganization Kranzler). Erhardt Pabst, Bischof in drugi, katere hoče imeti berlinska vlada radi veleizdaje, so prišli z lahkoto preko tirolsko - bavarske meje, soglasno s temi listi, ter se pogotovo vdeležili Orka sej v Rosenheimu.

Pred par dnevi pa je baje cela Orka organizacija pobegnila iz Rosenheima v Salzburg, najbrž vsled razvojev, ki so sledili ugotovljenju morilcev Matije Erzbergerja.

Poroča se, da je bilo pribežališče v bližini Rosenheima, grad Neubeuern, last prejšnje grofice Dagenfeld in sedanje žene generala von Bittenfelda. Sledniji je bil pred vojno v Washingtonu v oficijelni lastnosti. Tukaj, na tem gradu so imeli svobodno pribežališče vsi bolj odlični monarhisti in prav posebno ona klika, ki je hotela ustvariti južno-nemško katoliško monarhijo, ki naj bi obsegala Bavarsko, Avstrijo in Madžarsko z Wittelsbachi na čelu. — To je bila malenkostna intriga, — katere se ni nikdar smatralo za resno in katero je sedaj opaziti v Nemčiji. Trdi se, da je bil admiral Horty, madžarski regent, ponovno gost na tem gradu, kakor je prišel v spremstvu polkovnika — Bauerja.

Čudni način, kako je badenska policija ugotovila identiteto morilcev, je postal sedaj znan. Morilca Erzbergerja sta se ustavila v neki majhni vaški krčmi, nedaleč od pozorišča zločina. Neka deklica je povedala detektivom, da je videla ta dva gosta, kako sta strgala neke papirje ter vrgla košče v majhen potok. Policija je nato odvrnila strugo potoka tako, da je lahko preiskala dno potoka ter dobila koščke papirja. Te koščke je skrbno sestavila skupaj ter dobila natančna imena in naslove obeh morilcev.

MAJNARJI OBTOŽENI UMORA IN USTAJE

Petsto majnarjev v Logan County obtoženih. — Porotniki zadovoljni s sodnikovim nasvetom.

Longan, W. Va., 18. septembra. Tukajšnja velika porota je včeraj obtožila petsto uradnikov in članov United Mine Workers of America umora in ustaje.

Njih greh obstaja v tem, da so oboroženi korakali proti Logan okraju.

Med obtoženimi je tudi Fred Mooney, tajnik 17. okraja U. M. W.

Porotniki so se pokorili nasvetu sodnika Blanda, ki je rekel, da je treba smatrati vsakega oboroženega majnarja za morilca.

Sodnikov nasvet se je glasil:

— Če se dokaže, da je ta ali oni z besedo ali dejanjem pozival k oboroženju, da je pomagal oboroževati, ter je šel ustašem na ta ali oni način na roko, je kriv umora ter ga je treba soditi zastran umora.

Majnarji so začeli v velikih množinah zapuščati okraj, v strahu, da jih ne zadene huda kazen.

HOWATT ODREDIL NOVO STAVKO.

Pittsburgh, Kan., 18. septembra. — Tukaj je bila uveljavljena stavka 300 premogarjev, zaposlenih pri Spencer Newlands Coal Co., v dveh rovih. To stavko je odredil predsednik Howatt in okrajni svet Kansas Miners Union.

V unijskem glavnem stanu se je objavilo, da je bil povod stavke spor radi nekega kovača in da je bilo povelje uveljavljeno na predvečer odpotovanja Howatta in delegacije iz Kansasa na mednarodno konferenco United Mine Workers, ki se bo pričela v torek v Indianapolisu.

— Industrialno sodišče v Kansasu sploh ne bo prišlo v tej zadevi v poštev, — je rekel predsednik Howatt. Izjavilo se je, da bo v pondeljek pozvanih na stavko 300 mož, če ne bo kompanija do onega časa pravično uredila spora.

Ljudje, ki stavkajo že sedaj, so zaposleni v globokih, takozvanih "shaft" rovih.

(Kakor znano, obstoja v Kansasu postava, soglasno s katero je treba vse delavske spore predložiti sodišču, imenovanem Kansas Industrial Court, Delavske organizacije pa so proti temu sodišču).

NEMIRI V BELFASTU.

London, Anglija, 12. sept. — Tukaj je prišlo danes znova do velikih nemirov. Dve deklici sta bili ranjeni v pocestnih bojih. Policija je aretirala več demonstrantov.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

Iz potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro. Včeraj so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	$1.65	1,000 kron	$ 5.00
400 kron ...	$2.20	5,000 kron ...	$24.50
500 kron	$2.75	10,000 kron	$48.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir ...	$ 2.80	500 lir ...	$23.00
100 lir ...	$ 5.10	1,000 lir	$46.00
300 lir ...	$14.70		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000	nemško-avstr. kron	$ 1.60
5,000	nemško-avstr. kron	$ 6.50
10,000	nemško-avstr. kron	$13.00
50,000	nemško-avstr. kron	$60.00

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dospe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo zajamčene izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velika korist za one, ki se že ali se bodo poslužovali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York

"GLAS NARODA"

SLOVENIAN DAILY
owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(a corporation)

FRANK SAKSER, President — LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officiers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Za celo leto velja list za Ameriko in Canado	$6.00	Za New York za celo leto	$7.00
Za pol leta	$3.00	za pol leta	$3.50
Za četrt leta	$1.50	Inozemstvo za celo leto	$7.00
		za pol leta	$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued Every Day Except Sundays and Holidays.
Subscription yearly $6.00

Advertisements on Agreement.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnjo bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

GLAS NARODA
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNC. 444 NEW YORK CITY

SVETOVNA KATASTROFA.

Rusija, s svojimi sto miljoni prebivalstva, je na tleh, brez pomoči.

V začetku svetovne vojne je bila na strani onih, ki so končno kilavo zmagali, sedaj pa krvavi iz tisočerih smrtonosnih ran.

Raznovrstni padarji so jo poskušali ozdraviti. Posluževali so se pa napačnega zdravila, namreč umora in sile, požiga in opustošenja. Hoteli so podjarmiti ruski narod, katerega edini cilj je bila svoboda.

Strašna je zgodovina Rusije v zadnjih letih. Romanoviči so bili strmoglavljeni, carjeva družina umorjena, dežela je bila pahnjena v krvave revolucije, katere so povzročali sedaj reakcijonarci, sedaj radikalci.

Ko so slednjič zadobili radikalci premoč, so si zavezniki umili roke ter prepustili nesrečno deželo njeni usodi.

Pri tem pa niso dovolili ruskemu narodu, da bi sam odločal o svoji usodi. Napeli so vse sile, da bi mu naprtili znova jarem monarhizma, ščuvali so stranko proti stranki ter se slednjič poslužili najstrašnejšega modernega orožja — industrijalne gospodarske blokade.

Njihov edini cilj je bil: izstradati Rusijo.

Ruski narod je pa kljub temu ostal zvest svojim principom. Nekateri pravijo, da je postal žrtev boljševizma, ki ga je pahnil še v večje zlo. Toda Rusija je preobsežna in preskrivnostna, da bi mogli na podlagi raznih poročil presojati o nji.

Po mnenju ljudi, ki simpatizirajo žnjo, je boljševiška vlada baje dobra. Oni, ki so njeni sovražniki, pa pravijo, da bo uničala ruski narod.

Kljub temu je pa vsem znano, da je Rusijo obiskala lakota, kakoršne ne pomni svetovna zgodovina.

Poleg vseh teh nesreč se pa še letošnja letina ni obnesla. To je podelilo božji dekli neizmerno moč, da lahko kosi s trahovito naglico. Na miljone jih je že umrlo in na mijone jih umira.

Te velike svetovne katastrofe je bilo treba, da se je nekaj zganilo v človeških srcih, da se je sočutje znova pojavilo.

Nesreča ruskega naroda je odprla svetu oči, odprla srca in žepe.

Vsi so se združili, prijatelji in sovražniki v blagem namenu, da pomagajo.

Prijatelji in sovražniki? Ne. Bivši zaveznik in sedanji sovražnik noče pomagati.

Francija noče sodelovati pri tej akciji bratske ljubezni. Nji je veliko več za njene, v Rusiji naložene miljarde, kot pa za človeška življenja.

Francija izrablja ta strahoviti položaj ruskega naroda, stavi nove nesramne zahteve, preti Rusiji z vojno, v namenu, da izvede svojo politiko.

Kakšna je ta politika?

Sovjetna vlada, pa naj kdo simpatizira žnjo ali ne, je od ruskega naroda priznana vlada, edina, ki se vzdržuje že leta in leta krmilu.

Francozi pa hočejo imeti v Rusiji nazadnjaško vlado, tako kot jo imajo na Poljskem, ki bi jim bila pokorna.

Ker se pa boljševiška vlada ne zmeni za francoske zahteve, ščuvajo Francozi na novo vojno z Rusijo, češ, da je sedaj najugodnejši trenutek za to.

Taka je torej ta viteška Francija, ki pri vsaki priliki zatrjuje, da je šla v boj za samoodločevanje narodov ter da se je neprestano bojevala proti avtokraciji in despotizmu.

Najnesramnejše je pa to, da skuša Francija dobiti na svojo stran Združene države, ki naj bi ji pomagale pri izvedenju teh nečednih načrtov.

Katastrofa lakote.

Vesti o strašni katastrofi lakote, ki se je pojavila v Rusiji, so dovedle nekega francoskega časnikarja do tega, da je preiskal, kolikokrat se je pojavila lakota v novejšem času na zemlji.

Razen kroničnih katastrof na Kitajskem, je bila posebno huda lakota leta 1863 v Alžiru. Takrat je približno tristotisoč Arabcev umrlo od gladu. Leta 1900 je divjala strašna lakota v Indiji. Okoli 50 milijonov prebivalcev je bilo izpostavljenih gladu.

V Evropi je posebno pogosto obiskala lakota Francijo, in to kljub njenemu prirodnemu bogastvu. Za časa vladanja Ludovika 14. in 15. je bila ponovno lakota, ki je zahtevala ogromno število žrtev; naravnost stalna pa je bila za časa Ludovika 16. in potem v revoluciji. Vnovič se je pojavila lakota leta 1810 pod Napoleonom, zadnja katastrofa pa je bila leta 1847. Silno pomanjkanje žvil je bilo v Franciji zlasti za časa revolucije in spominjajo podatki iz te dobe jako živo na sedanje razmere v Rusiji.

Delovna kriza v Italiji.

Kakor povsod tako je tudi v Italiji izbruhnila kriza, ki se je razširila na vse industrijske panoge.

Brezposelnost narašča od dne do dne. Podjetniki to izrabljajo in hočejo na vsak način znižati delavske plače in uničiti delovne pogodbe.

Delavske organizacije se branijo, kolikor je v teh razmerah mogoče. Znižanja plač delavci ne sprejmejo. So pripravljeni debatirati o znižanju plač v razmerju znižanja cen za živila, nikakor pa ne privole, da se jim odvzame moralne pridobitve, kakor so osemurni delavni čas, minimalne plače, delavske fabrične komisije, letni dopusti itd.

Prvi so bili kovinarji, ki so te industrijske nakane preprečili.

Pretekli mesec so se vršila v Rimu pogajanja med zvezo delodajalcev in delavcev pod predsedstvom ministra za socialno politiko. Uspeh pogajanj je bil ta, da so industrijci umaknili svoj predlog o spremembi delovne pogodbe ter pritrdili, da mora delovna pogodba ostati tudi dalje v veljavi. Dovoli se samo, da se dogovorno po potrebi izvrši revizija plač.

Drugi boj so bojevali tekstilni delavci, katerim so podjetniki hoteli uničiti pogodbo in znižati plače za 50 procentov. Po dolgih pogajanjih in po več lokalnih stavkah se je dosegel sporazum, da sedanje pogodbe ostanejo v veljavi, kar se tiče moralnih točk, plače se pa znižajo za 20 procentov. Delavstvo je z večino glasov odobrilo ta sklep.

Ta boj se nadaljuje tudi po drugih strokah.

Take vaje, kakor je sedaj v Italiji ni v nobeni državi.

Tak boj kakor v Italiji, se že vrši tudi v Jugoslaviji, dasi bolj rafinirano. V Jugoslaviji kratkomalo podjetja odpuščajo delavstvo in nastaja kriza v glavnem zaradi tega, ker naša industrija ni zmožna za konkurenco zaradi svoje trgovske in tehniške nedovršenosti. Pri vseh pogajanjih glede obnovitve delovnih pogodb pritiskajo podjetniki na znižanje plač, ne gledajo pa na zmožnost podjetij, dasi draginja rapidno narašča. V Italiji so cene res nekaj padle.

Iz Slovenije.

Smrtna kosa.

V Murski Soboti so pokopali Toneta Vahtarja, tajnika prekmurske organizacije demokratske stranke, ki je nenadoma umrl, zadet od srčne kapi. Pokojnik je bil dolga leta ravnatelj okrajne bolniške blagajne v Voloski, kjer je marljivo deloval na narodnem polju.

Iz Radovljice poročajo: Tukaj je umrl občepriljubljeni narodnjak sodni oficijal Joža Brovč. Pogreb se je vršil na občinsko pokopališče v Radovljici. Spremljalo ga je h grobu številno občinstvo in Sokoli. Ko je bila spuščena rakev v grob, so se hoteli Sokoli posloviti od mrtvega brata. To pa je prepovedal župnik Fatur, češ, da je cerkev lastnica grobišča in da se sme tu govoriti le z njegovim dovoljenjem. Brat dr. Triller je mogel radi tega le zaklicati našemu milemu bratu sokolski

"Vozim, kjer hočem!"

je zaklical Jožef Pavšnar, ko je vozil po Opekarski cesti v Ljubljani gnoj čisto ob kraju ceste in je nato zadel v voziček, v katerem sta mladi Breskvarjevi hčerki vozili malo dete. Deklici sta klicali, naj se jima Pavšnar umakne, ta je pa zakričal: "Vozim, kjer hočem!" Da se bo naučil voziti tako, kakor se mora voziti, je bil Pavšnar obsojen na 3 dni zapora.

Rop v cerkvi.

V župni cerkvi sv. Martina na Pohorju so v noči od 8. na 9. avgusta vlomili roparji in iz tabernakeljna odnesli monštranco in ciborij ter iz žagrada 2 keliha.

Tatovom se ne sme potuha dajati.

Lojze Zalar je 7. junija ukradel raznega blaga v vrednosti nad 5000 kron. Ukradene rjuhe je prodal trem kmečkim ženam in enemu kmetu iz Zgornje Slivnice pri Šmarju. Pri okrajnem sodišču v Ljubljani so ljudje povedali, da je bil Zalar čedno oblečen in jim je pripovedoval, da ima v Italiji trgovino. Vsi štirje so bili obsojeni, in sicer vsaki na 30 K globe, ker se tatovom ne sme potuha dajati, kot je rekel sodnik.

Požar v Zalogu pri Cerkljah.

Dne 16. avgusta ob pol 11. ponoči je izbruhnil v skednju Miha Gašperlina, podomače Mihevca, požar, kateri je v najkrajšem času vpepelil hišo, hlev in pod. Gašperlinu je zgorelo vse kmečko orodje, krma, 1 svinja in 4 kokoši. Škode je do 100.000 K, zavarovan je bil le za 1800 K.

Usodni kamen.

Otroci so večkrat nagajali Franu Mrežarju, ki je nekega dne metal kamne nanje in zadel v levo oko mladega fanta Aliča, kateri zdaj zato slabo vidi. Mrežar je obsojen na 1 teden zapora.

Preprečena rubežen.

Ani Peternelovi na Gorenjem brdu pri Oselci so oblasti zarubile eno kravo, enega juneca, dva pujska v skupni vrednosti 5000 kron. Dolinarjevi je pa prodala zarubljeno kravo in juneca, zarubljene prašiče je pa zaklala in pobegnila iz Jugoslavije v Ravno pri Cerknem na Goriškem. Ko se je vrnila nazaj domov, so jo prijeli. Deželno sodišče v Ljubljani ji je prisodilo 1 mesec zapora.

Izgnani nemški muzikanti.

Popolnoma razumljivo je, da je bilo vsled smrti kralja Petra prepovedano igranje po gostilnah in javnih lokalih. Kljub tej prepovedi je družba nemških muzikantov v neki zagrebški restavraciji igrala in to samo velenemške komade. Policija, ki jih je pri tem zasačila, jih je izgnala iz države.

Slovenska zastava v Mariboru — raztrgana.

Neznani lopovi so v noči med 21. in 22. avgustom odtrgali slovensko zastavo od droga, katera je bila s črnim trakom izobešena iz okna hiše št. 11 v Orožnovi ulici v Mariboru. Ker blago v zastavi ni bogvekaj vredno, ni misliti na tatvino in je radi tega popolnoma upravičen sklep, da biva v Mariboru še lep del prebivalstva, ki z gnjevom v srcu opazuje razvoj jugoslovanske misli in čuta.— Na Koroškem zažigajo Slovencem domove, če pokažejo slovenski čut, v Mariboru se pa še vedno dobijo Slovenci, ki gladijo Nemce z rokavicami. Zakaj pošiljajo pred vojno nemško čuteče uradnike v Maribor? Zakaj se pusti, da državni nameščenci švabčarijo?

Goljufija z dolarji.

Dne 11. avgusta je prodal v Trbovljah pod pogojem, da bankovec zopet reši, Andreju Kukenbergu v Trbovljah bankovec za 100 dolarjev za 12,000 kron. Mož se je predstavil za lesnega trgovca iz Škofje Loke. Ker ni prišel rešit bankovca, je poslal Kukenberg bankovec menjat v Ljubljano, toda zamenjati ga ni mogel. V bankah so izjavili, da je emisija že zapadla in da ne velja več.

V lovu za stotisočaki.

V nekem celjskem denarnem zavodu se je že 20. maja zglasila neka ženska in na ček, glaseč se na Marijo Lesnik, Dramlje, za 850 dolarjev dobila izplačanih 89.250 kron. Dan nato je po opisu enaka ženska na isti ček, glaseč se na drugo ime in za 858 dolarjev, v neki ljubljanski banki inkasirala 98.670 K. Toda 11. avgusta je ista ženska (kmečko oblečena, 35 let stara) v drugi ljubljanski banki za enak ček (995 dolarjev) dobila 140.250 K! Stvar pa postane nazavnost gorostasna: isti dan so nekemu moškemu in neki ženski z istim čekom za okoli 1000 dolarjev v eni izmed mariborskih bank izplačali odgovarjajočo svoto! Oblasti sedaj stvar zasledujejo, sledu pa še ni nobenega.

Prepir zaradi državne podpore.

Dne 10. avgusta proti večeru je nastal hud prepir med Matijo Piškom in Viktorjem Jazbinškom v baraki na Šolsi cesti v Spodnji Šiški zaradi tega, ker je Pišek Jazbinškovi družini osorno očital, da dobiva državno podporo neopravičeno. V splošnem pričkanju in besedičenju je Pišek planil na Jazbinška in za zagrabil za vrat. Miha Peternel, videč, da se Jazbinšek nahaja v nevarnosti, je priskočil temu na pomoč in ga komaj rešil iz napadalčevih rok. Kakor izpovedujejo očividci, je hotel Pišek v razjarjenosti Jazbinška celó zadaviti.

Verižnico so prijeli.

Verižnica Marija Stare iz Kontovelja je bila izgnana za dobo 5 let iz Jugoslavije, toda ker se je zopet brez potnega lista vrnila v Ljubljano, se bo morala pred sodiščem zagovarjati.

Otvoritev telefonske centrale na Rakeku.

Pri poštnem in brzojavnem uradu Rakek se je otvorila 11. avgusta telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno.

Peter Zgaga

Pred kratkim je bil izvoljen za ljubljanskega župana narodni socijalist Pesek.

Jugoslavija je pojerbala od stare Avstrije precej čudnih navad, med njimi tudi to, da mora ljubljanskega župana vlada, oziroma kralj potrditi.

Pesek je bil pravilno izvoljen, toda iz Belgrada ni hotelo biti potrdila. Njegovi pristaši so vprašcvali, zakaj ne, vlada je pa devič, ć zarčevala in ni hotela odgovoriti

Pritisk je postajal z dneva v dan večji. Slednjič je prišel odgovor, ki mora vsakega nad vse presenetiti. Pesek ne more biti ljubljanski župan, ker je homoseksualen. To se pravi, da je spolno degeneriran, da mu ni nič za ženske, ampak, da se rajši okoli mladih fantov smuče. (Taki tipi se večkrat najdejo po raznih klevštrih. Op. stavca.)

* * *

Človek take sorte seveda mora biti na rotovžu, toda ne v županovi pisarni.

* * *

Najbrž je moral imeti Pesek v svojem poslu veliko prijateljev, da so ga izvolili za župana.

* * *

Neprestano se zatrjuje, da je politika vlačuga. Pri vsem tem je pa poglavitna pogoj, da je normalna vlačuga. Tudi vlačugarstvo ima namreč meje dostojnosti.

* * *

Če bi se bojne ladje gradile iz prostovoljnih prispevkov državljanov, bi nikdar ne imeli mornarice.

* * *

Največja nevarnost za naroč je, če ima dobre politike, ki so slabi patriotje.

* * *

Kaj je s pevskim društvom, če na glavnem zborovanju oddajo vsi člani svoje glasove?

* * *

Španci nameravajo uvesti novo ofenzivo proti Marokancem.

Španci spadajo med one ljudi, ki ne vedo, kdaj imajo dovolj batin.

* * *

Velika porota v West Virginiji je obtožila petsto članov United Mine Workers of America ustaje in umora.

Ljudje bodo prišli pred sodišče in zadela jih bo najbrže huda kazen.

Kot tožniki bodo nastopali premogarski baroni, ki imajo do kolenev okrvavljene roke.

* * *

V listih čitam, da je dobil nekdo, kateremu je stroj odtrgal štiri prste, tridesettisoč dolarjev odškodnine.

Česa mu je odtrgalo štiri prste?

* * *

Amerika je plačala svoj dolg človečanstvu. Sedaj pa ne more skolektirati niti obresti od dolga, ki ga ji človečanstvo dolguje.

* * *

Pred kratkim so aretirali večnega predsedniškega kandidata Bryana zastran prehitre vožnje.

Najbrže ni dirjal proti Belihiši?

* * *

Iz Forest City ni že dalj časa nobenega glasu. Srečni so tamošnji prebivalci, ki imajo kar dvoje v enem.

Cerkev jim je namreč prostor za čaščenje Boga in teater obenem.

Jugoslovanska Katol. Jednota
Ustanovljena l. 1898 — Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
Predsednik: RUDOLF PERDAN, 953 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH PICHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neizplačanih smrtnin: JOHN MOVERN, 524 E. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:
Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., N.S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:
MAX KERŽIŠNIK, Box 872, Rock Springs, Wyo.
MOHOR MLADIČ, 2603 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRANK SKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Porotni odbor:
LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, Box 170, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Združevalni odbor:
VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSIP STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CHLARC, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotino uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari, tikajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljatve naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška spričevala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zglasi tajniku bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko vstanovi z 8 člani ali članicami.

Razne vesti.

Grozni kralj!

Kralj Peter ni mogel hoditi več. Po kameniti, ledeni, strmi poti pa se ni bilo mogoče voziti niti z avtomobilom, niti s kocijo. Tako so ga srbski časniki naložili na najsurovejši kmetiški voz, v katerega so bili vpreženi podkovani gorjanski voli. Zavit v odeje, se je vozil kralj Peter na takem vozu, ki pa se je zaradi strašne ceste jedva premikal, se prometaval, zaletaval in je bila neštevilnokrat nevarnost, da se prevrne ali pa da zdrči v prepad. Voza ni spremljala kraljeva garda v sijajnih uniformah na iskrih konjih, a spremljali so ga srbski častniki, vsi blatni, raztrgani, neumiti, nepočesani in vsi divje zaraslih obrazov ter vojaki, strašni na pogled, a neizmerno srečni in ponosni. Spremljali so svojega kralja, gledali ga, govorili ž njim in neprestano se pazili nanj, da se ne ponesreči. Noben kralj ni še bil bolje in bolj zvesto stražen kakor kralj begunccv na albanskih gorah.

In kralja na volovskem vozu z razcapanim, lačnim in od mraza drhtečim spremstvom je nekdo fotografiral. Taka fotografija je prišla v roke tudi Nemcem in z bestijalno škodoželjnostjo so jo objavili vsi ilustrirani listi.

Kralj na volovskem vozu zavit v odeje, brez sijaja in svita! Ha-ha, kako smešno! Kolik padec, koliko ponižanje, kakšna sramota! Konec je srbske kraljeve slave konec srbske časti!

Brezsrčno so se Nemci rogali, posmehovali ter se radovali.

Dvorniki so prinesli tako sliko tudi Viljemu II., in se smehljali, pričakujoči, da razvesele cesarja triumfatorja.

Toda cesar Viljem II., se je — zdrznil:

— Grozna slika! Grozen kralj! — je vzkliknil. Tak vladar, ki vzdrži tolike žrtve, je nepremagljiv! To zanj ni ponižanje, nego slava! Prizanesite mi v bodoče s takimi slikami! —

Viljem je pač slutil bodočnost.

Raziskovalci in otroški romani.

V zadnjih desetletjih so bile izvršene ekspedicije na vse strani sveta, tako da skoro ni več kraja, ki bi še ne bil raziskovan. Ta sicer jako pohvalna delavnost raziskovalcev pa je spravila v največjo zadrego pisatelje raznih pustolovskih in otroških romanov, ki ne morejo več najti krajev, ki bi jih mogli opisati s svojo bujno fantazijo, seveda ravno obratno kakor je res.

Danes od severnega in južnega tečaja pa tja do ekvatorja ni več koščka zemlje, o katerem bi mogli pisatelji razvijati svojo fantazijo. Pred 30 leti je bila Afrika še misterijozna in zagonetna in zato so mogli pisatelji briljirati z bujnimi opisi o njej, kakor so hoteli in znali. Danes to ni več mogoče. Železnica iz Kaira do Kapstadta in parniki po afriških jezerih dovažajo ljudi v vse kraje.

Ravno tako tudi Avstralija ni več objekt pisateljev, ker ima že polno železnic. Tudi oba tečaja sta že dosežena in niti sam Jules Verne ne bi imel več kje razvijati svoje fantazije. Amerika s svojim divjim zapadom je s Kalifornijo vred pretvorjena v kulturno zemljo, katera pa je vsled svojega podnebja postala celo letovišče.

Kaj bi počel danes Karl May?

Pariz in njegova pitna voda.

Znano je, da je bila pariška voda vedno strah za Nemce. Že svoječasno je pisal Friderik Veliki svojemu prijatelju d'Alambertu: — Vaša voda iz Seine ni dobra in je ne bi smeli piti. Zdravniki so namreč mnenja, da vpliva jako slabo na želodec. Naša voda v Berlinu je zdrava in pitna. —

Zanimivo je, da je sto let pozneje neki drugi znameniti Nemec spoznal, da je bila sodba Friderika Velikega popolnoma upravičena. Bilo je leta 1867., ko je prišel Viljem I., na pariško svetovno razstavo. Spremljal ga je na potu znani nemški vojskovodja, maršal Moltke. Po ogledu razstave, so odvedli pruskega kralja v Menilmontant, da mu pokažejo ravno dovršeni vodovod, ki ni bil napeljan iz Seine, ampak iz Dhurysa. Pri tej priliki je ponudil mestni prefekt kralju in Moltkeju čašo vode. Že drugi dan sta oba zbolela in imela hude krče v želodcu. Moltke je moral par dni ostati v postelji v Parizu in se je pozneje zaklel, da ne bo nikdar več pil pariške vode.

Češki glas o posledicah italijanskega imperializma.

"Narodni listy" poročajo iz Trsta, da se že kažejo posledice nesrečne italijanske politike predvsem v Trstu, kjer je velika brezposelnost. Delo počiva tako v velikih podjetjih, kakor v malih obrtnih delavnicah. Delodajalci morajo zato dpuščati svoje stare izkušene in dobro kvalificirane delavce, ki zapuščajo v gručah Trst in potujejo v Jugoslavijo s trebuhom za kruhom. List pravi, da so to le poslečice nenasavne aneksije primorskega ozemlja. — Aneksija tega ozemlja po Italiji je uničila tržaško gospodarsko življenje.

Kaj jedo v Rusiji?

V Moskvo so dobili na poskušnjo hleb kruha, takozvanega — "kruha lakote", kakor ga jedo v volgskem ozemlju. Ta kruh sestoji iz mahu, drevesne skorje in malce moke. Prebivalstvo se prehranjuje tudi z neke vrste sive zemlje, ki jo označujejo kot redilno in ki stane 500 rubljev funt.

BOJNO POLJE...

Bojno polje...
krvavo polje,
padlih borilcev glej
dolge vrste...!

Bojno polje
je moje srce,
padli borilci v njem:
nade mrtve!

Manica Komanova.

Kratek pogled v Jugoslavijo.

Pravi vzroki avstrijskega poloma. — Nemški vojaki so bili z vsem dobro preskrbljeni. — Strašna usoda vojnih jetnikov. — Kmetom je šlo primerno dobro, toda meščani so bili reveži.

(Nadaljevanje.)

Pri občevanju in poizvedovanju razmer sem se vedno obračal na stare znance, o katerih sem vedel, da govoré resnico in ne pretiravajo nobeno stvar. Tako sem se zgovarjal s starim Gorenjcem, katerega poznam že nad 20 let in od njega dobil vedno dobre informacije.

Nekoč sva govorila o vojni in razsulu stare Avstrije. Rekel mi je: Nikar ne verjamite, da so Italjani zmagali, temu se pri nas vsakdo smeje. Glavni vzrok propale Avstrije je, ker vojaštvo ni bilo dovolj **dobro hranjeno in oblečeno.** Vojaki tik na fronti so še dobivali hrano in to veliko boljšo nego drugi zadaj za fronto. Ti vojaki na fronti in v zakopih, ako niso dobili redno svoje menaže, so se vsaj nadejali, da bo zvečer ali drugi dan boljše, ker so si mislili, da je dovoj za kratek čas nemogoč. Vse drugače pa je bilo za fronto in pri oddelkih, ki so se šele vežbali ali pa opravljali vsakovrstne straže; ti so bili pravi trpini. Dobili so enkrat na dan prav slabo hrano, tako slabo, da v mirnih časih še prašiče niso tako slabo hranili. Menaža je obstojala iz nekake juhe, v kateri so kuhali repne in krompirjeve olupke ter drugo nevžitno zmes brez vsake zabele. Hlebček prav slabega komisa, v katerem je bilo vse, samo moke ne, je moral vojak imeti za **pet dni,** ali so ga pa takoj prvi dan razrezali na pet koščkov. Za kavo so jim dajali neko kemično zmes, katera prav nič ni dišala po kavi, o kakem sladkorju ni bilo niti govora. Preoblačiti se niso mogli, ker niso imeli kaj, službo pa opravljati lačni in polni uši. To je bila glavna točka, da so bili ljudje nezadovoljni do skrajnosti. Gospodje oficirji in narednikí so pa krali na vseh straneh. Kar so ukrali, je šlo na škodo moštva. Prodajali in zamenjavali so kavo, sladkor, riž, mast, z eno besedo vse, kar so dosegli. Nek možak mi je pravil, da so se nekega dne oficirji pritoževali o vedno enostavni hrani, ako ne bi zamogli kaj boljega dobiti za večerjo, da se sladkosnedneži napasejo. Mož jim je obljubil srnjaka in ga tudi res dobil. Gospodinja je fino napravila to žival, oficirji pa slastno jedli. Za povračilo pa so prinesli sladkor, riž in mast; vse to pa so moštvu ukrali, da so same sebe napasli z delikateso. Kradli so pa tudi narednikí (feldvebelni). Ker so videli, kako oficirji delajo, so si mislili: pa še mi dajmo; moštvo je pa trpela skrajno pomanjkanje. Nek možak mi je povedal, da, ko se je nahajal v Romuniji, nekoč že dva dni ni bilo nikake hrane. Na kolodvoru je opazil vojak cigan na bližnjem tiru voz koruze v štrokih. Brzo je odbil desko, naar so pričeli koruzo ven vleči ter z največjo slastjo jesti. Stražnik je pričel vpiti, da bo streljal, ako vojaki ne pusté koruze, pa so mu rekli: le streljaj, umreti moramo ali vsled gladu ali pa krogle. Stražnik je opustil streljanje in sam posegel po surovi koruzi. Nekoč je oddelek tega moža korakal ob neki hosti v Romuniji in tam so ugledali cigane, ki so kurili in jed pripravljali. Nekaj gladnih vojakov je vdrlo ktem ciganom in jih vprašalo, ako imajo kaj kruha. Cigani so pritrdili, da ga imajo, toda prodati ga niso hoteli, pač pa zamenjati za srajce ali spodnje hlače. Kakor bi trenil, so pričeli vojaki slačiti srajce in spodnje hlače, da so dobili kos prav slabega črnega kruha, katerega bi v mirnem času ne jeli, ako bi jim cigan plačal. To je pravil mož 48 let star, oče sedmerih otrok in posestnik, ki je moral obleči pisano suknjo. **Lakota in nered** je bil največji vzrok, da so pričeli bivši avstrijski vojaki zapuščati fronto. Veliko pa so k temu pripomogle seveda tudi druge stvari. Madjare je s fronte domu klical grof Károlyi, ki je bil pred leti v Ameriki, ter jim naročil, da naj gredó domu, da bodo lastno domovino (Madjarsko) rešili izpod Avstrije. Enako je bilo s Čehi. Potem je pa vojska še izvedela o Wilsonovih točkah, katere so med nje metali italjanski aeroplani. To vse skupaj je povzročilo, da so se pričeli umikati avstrijski vojaki od preplavljene reke Piave, nikakor pa ne, da bi jih italjanska armada odbila ali premagala. Pokvarjenost in nezmožnost od zgoraj je torej povzročila polom.

Kako vse drugačen red je vladal v nemški vojski! Na Gorenjsko je dospelo veliko število nemških čet, ki so korakale proti Kobaridu (ali Caporeto). Ti vojaki so bili z vsem preskrbljeni, imeli so s seboj v kositarnih škatljah raznovrstne klobase, margarin in druge konserve. Kadar je moštvo imelo svojo menažo, je vedno kak oficir med njimi sedel in jedel, a isto menažo kakor navaden vojak. Ako so dobili kako pijačo, je dobil oficir isti delež kakor vojak. Razpoloženje med vojaki in oficirji je bilo torej zelo dobro, **vsi** so imeli ali dobro, ali slabo. Disciplina je vladala povsodi, zato so pa tudi Italjane pri Kobaridu (Caporeto) tako dobro premagali in pognali v beg, da so skoraj podplate zgubili. Kobarid bo ostal vedno v spominu italjanske hrabrosti; vseeno pa so dosegli, kar so hoteli!

Še hujše kakor bivšim avstrijskim vojakom pa se godilo ubogim vojnim ujetnikom. Ti so bili prava para kulture dvajsetega stoletja! Razcapani do kosti, upali vsled lakote so morali še delati; da to njih delo ni bilo dosti vredno, je lahko umljivo: kako bo delal gladen, razcapan in poln uši? Hrano so jim dajali kakor četveronogatim psom, pa kaj, ko domači vojak ni imel boljše. Take siromake so pripeljali v hoste, kjer naj bi nakladali les in vozili na žage, potem pa na postaje. Nekaj časa so gonili sestradane konje, da bi jim lahko rebra štel kratkovidnež brez očal. Mrvo in oves za konje so ukradli oficirji ali pa feldvebelni in to prodali, da so sami lepo živeli. Konji so pričeli crkati, ubogi jetniki pa te peči, da so imeli kaj jesti. Kasneje so imeli za vprego vole, ali kako so izgledali ti voli? Mrvo so drugi zapili ali požrli, živina pa je padala vsled lakote v jarke in poginjala. Ubogi ruski in romunski ujetniki pa so celó brskali za kak odpadek na gnojiščih in pri prašičih. Pri posestnikih so imeli ujetniki mnogo boljše; res, da jim niso zamogli dati mesa, ali dobili so vsaj kuhan ali pečen krompir, koruzne žgance in kruh, in ti so bili veseli, da so bili prideljeni kmetom.

Prebivalstvu na deželi se ni preveč slabo godilo, ker vedno so imeli kaj skritega, da niso rekviziterji našli. Krompir in repo so zakopali, pšenico in špeh pa skrili pod podove in druge kote, tako da so se za silo preživeli. Največje gorje pa je prebilo prebivalstvo mest. **Vsi meščani** so hodili z nahrbtniki okoli po deželi ter kupovali za visoko ceno vsakdanji živež; tedaj so spoznali važnost kmeta in takorekoč njegov blagoslov, preje so ga s preziranjem gledali in se norčevali ž njim.

Nekoč sem napravil izlet v Bohinj; voznik mi je kazal hribovje Črne prsti in druge višine, vse te so zasedli Italjani, utrdili vsako višino iz strahu pred Jugoslovani; tudi zapadni del triglavskega pogorja imajo v oblasti Lahi, enako Mangart do Kranjske gore; železniška postaja na Kranjski gori je še jugoslovanska, takoj čez cesto pa stražijo Italjani. Po Trbižu se tudi šopirijo Lahi. V Bohinjski Bistrici je veliko financarjev in orožnikov, seveda jugoslovanskih, ker tam je colninska revizija za vlake, ki prihajajo ali odhajajo skozi predor proti Gorici. Povedali so mi, da je ob poti proti Bohinju in v Bohinju zato mnogo financarjev, ker iz naše strani tihotapijo tobak na laško stran in ga tam za lire prodajajo, za lire pa dobé po 7 K za vsako. Italjani imajo zelo slab tobak in zelo radi kupujejo jugoslovanskega, zato cvete tihotapstvo. V Bohinju sem obedoval v hotelu Sv. Janeza, a tam so mi pa že napravili račun v dinarjih, o kronah niso hoteli nič čuti.

Zelo romantična je pot z Bleda v Bohinj, cesta se vije ob bohinjski Savi in železnici med gorami. Med potjo sem opazil, kako je spomladi pogorela velika nekdanja cesarska žaga z velikimi skladišči lesa in lepim delom hoste. Škode je bilo za kakih 20 miljonov kron. Prebivalstvo je bilo mnenja, da so to zapalili sami jugoslovanski uradniki in s tem činom zakrili nepošteno ravnanje z lesom. Železnica je še v dobrem in lepem stanu, vprašanje pa je, ako bo jugoslovanska vlada pazila, da ostane v takem stanu. Železniške postaje v Jugoslaviji imajo sedaj dvojne napise kakor preje, toda z razločkom, da je na prvem mestu slovensko ime z latinico, na drugem pa s cirilico. Na železniških vozovih pa so še nemški napisi, kakor K. K. St. B. ali S. B.; nekateri so pač začrtani z latinico ali s cirilico s S. H. S. ali D. Ž., kar pomeni: železnica Srbov, Hrvatov in Slovencev ali državna železnica.

V Bohinju vlada skrajni mir in tišina. Toda Bohinj še nima one privlačilnosti kakor Bled; prvič je postaja železnice preoddaljena, drugič pa nima še tako udobnih hotelov. Za izlet za kak dan je lepo tam, ali pa za človeka, ki si želi skrajni mir.

Letovičarji z Bleda kaj radi obiščejo Bohinj in izvor Savice. Tako sem napravil tudi izlet v romantično lepi Vintgar, kjer je uprav spomladi zgradilo Slovensko planinsko društvo lepe lesene mostove, katere povodnje kaj pogostokrat odnesó. Vodno moč Vintgarja kaj dobro izrablja Kranjska industrijalna družba z Jesenicami vred.

Ob sedemdesetletnici dr. Ivana Tavčarja.

V Poljanah, prijazni vasici nad Škofjo Loko, stoji še danes seveda prenovljena prijazna kmečka hiša s hišno številko 27. V njej je stekla pred 70. leti dne 28. avgusta 1851 zibelka enemu največjih sinov Slovenije, dr. Ivanu Tavčarju. Njegovi starši, oče Janez in mati Neža, so bili mali kmečki posestniki, ki so z ljubeznijo obdelovali svojo zemljo in s skrbjo vzgojevali svojih šest otrok. — Stara Tavčarka sta imela poleg Ivana še dva sina, Tineta in Jernača, in tri hčere, Mico, Marjano in Katro. Od vseh živita poleg dr. Tavčarja le še njegovi sestri Mica in Katra.

Ivan, najstarejši sin, je obiskoval par let ljudsko šolo v domačem kraju, potem pa se je preselil s pomočjo svojega strica, župnika stare generacije, v Ljubljano, kjer je dovršil ljudsko šolo in vstopil na gimnazijo. Tudi tu je absolviral razen 4. in 7. razreda, ko je bil v Novem mestu, v Ljubljani kjer je leta 1871 z odliko maturiral.

Po kratkem, a neprehudem boju, ki ga mora po maturi prestati vsak kmečki sin, ako noče v lemenat, se je odpeljal mladi abiturijent, poln idealizma in moči, na Dunaj, takrat zaželjeni cilj vse naše mladine. Vpisal se je na juridično-fakulteto dunajske univerze in ostal na njej do konca študij. Študiral je dobro in hitro in postai točno v štirih letih leta — 1875., doktor prava.

Ni mu bilo z rožcami postlano Tudi on je hodil trnjevo pot visokošolca iz nepremožne kmečke hiše. Preživljal se je največ sam, kakor je pač vedel in znal. Pomagal si je z inštrukcijami, važen vir dohodkov pa mu je bilo njegovo literarno delovanje, ki je razširilo Tavčarjev sloves že v prvih mladih letih med slovensko inteligenco. Emil Leon, Tavčarjev pisateljski psevdonim, je kmalu postal eden najuglednejših predstaviteljev, krepko se razvijajoče mlade slovenske literature.

Na Dunaju je vstopil Tavčar v akademično društvo Slovenija, ki ji je predsedoval takrat Fran Šuklje. Bil je v društvu temperamenten, odločen in spreten vodja mladega krila in si je kot tak znal priboriti ugled in upoštevanje tudi pri "starih", čeprav nasprotni struji. Pri tem pa je bil tudi eden najagilnejših članov mlade literarne skupine, ki se je takrat zbirala na Dunaju.

Po dovršenih študijah se je vrnil dr. Ivan Tavčar v domovino, kjer je prakticiral leta 1876 pri nemškem odvetniku dr. Schreyu, potem pa vstopil leta 1876 kot koncipijent v odvetniško pisarno dr. Mencingerja v Kranju. Ostal je tam štiri leta, dokler se ni leta 1880. preselil v Ljubljano kot koncipijent k dr. Mošetu. Leta 1883 je položil pred višjim sodiščem v Trstu odvetniški izpit, leto nato pa otvoril lastno odvetniško pisarno v Ljubljani, menda kot peti ali šesti slovenski ljubljanski odvetnik

Že kot koncipijent v Kranju je začel dr. Tavčar aktivno posegati v slovensko politično življenje. Z vso mladeniško energijo pa se je vrgel v boj po svoji preselitvi v Ljubljano. Zaslovel je v družbi z Ivanom Hribarjem kot najodločnejši prvoboritelj narodnega radikalizma in je pričel kot tak z neizprosno borbo s takratnimi — "elastiki" in oportunisti, ki jih je vodil profesor Šuklje, in ki so se zavzemali za sporazum z Dunajem. Nastopal je kot popularen in temperamenten govornik na ljudskih shodih, kakor tudi kot sijajen članekar v "Slovenskem Narodu", ki ga je do leta 1881. urejeval Jurčič, potem pa več let dr Tavčar sam. V svojem delu za poslovenjenje naših mest in trgov je prišel dr. Tavčar do uverjenja, da je nujno potrebno zlomiti z dotakratno slogaško, a v resnici konservativno klerikalno politiko in odpreti pota naprednim in svobodomiselnim idejam tudi med nas. O tej, za našo politično in narodno zgodovino eminentno važni dobi, ki je dovedla na eni strani do ustanovitve napredne slovenske stranke, na drugi strani pa do poslovenjenja našega meščanstva, govorimo obširnejše na drugem mestu.

Tudi kot pravnik je zaslovel dr. Tavčar po celi Kranjski. Njegova pisarna je prospevala najbolje od vseh ljubljanskih in klicali so ga k težkim in kočljivim razpravam neštetokrat, tudi na izvenljubljanska sodišča. Ko je začel izhajati "Slovenski Pravnik", mu je bil dr. Tavčar ves čas najvnetejši sotrudnik; zavzemal se je v tem strokovnem glasilu z vso odločnostjo za narodne pravice na justičnem polju. Leta 1883 je začel pisati za Mohorjevo družbo poljudno delo "Pravnik", ki ga je kmalu potem dovršil. Danes tesko presojamo važnost te knjige za takratno dobo. Dovolj je, če omenimo, da tvori Pravnik še danes važen posvetovalni vir za našega kmeta.

Umevno je, da je bilo dr. Tavčarjevo delo trn v peti takratnim avstrijskim mogotcem. Da bi ga uničili, so mu naprtili sredi osemdesetih let proces, ki naj bi ga za vedno onemogočil. Novembra leta 1887 se je vršila proti njema razprava, ki jo je napeto pričakovala vsa naša javnost, ki pa je končala, kakor ni bilo drugače pričakovati; s sijajnim zadoščenjem za dr. Tavčarja.

L. 1884 je bil dr. Tavčar izvoljen v ljubljanski občinski svet, ki je bil prešel šele dve leti prej v slovenske roke. Od takrat je bil občinski odbornik polnih 37 let, do letošnje pomladi, ko pri dovršenih obinskih volitvah ni več — kandidiral.

V dobi od 1909 do 1912 je bil dr. Tavčar ljubljanski podžupan, l. 1911 je bil po dogodkih, ki so še vsem v živem spominu, izvoljen za župana.

Na čelu avtonomne Ljubljane je stal dr. Tavčar v največji dobi svetovne vojne. Mnogo se je govorilo in pisalo, očitalo in kritiziralo o tem odlomku njegovega delovanja. Brez dvoma pa je, da je v prvi vrsti Tavčarjeva zasluga, da je ohranila Ljubljana v tej najkritičnejši dobi svojo avtonomijo in da je bilo odvrnjeno mnogo zla, ki bi zadelo mesto samo, njegovo prebivalstvo in zlasti še napredno stranko. Dr Tavčarjevemu "oportunizmu" na ljubljanskem magistratu se je zahvaliti, da je mogla postati ravno Ljubljana središče jugoslovanske iredente. Zato lahko dr. Tavčar mirno postavi tudi to svojo dobo v vrste svojih zaslug za Slovenstvo in Jugoslovenstvo.

Leta 1900 je bil izvoljen za državnega poslanca v dunajski državni zbor; ostal je do volitev po splošni in enaki volilni pravici leta 1907.

Ko se je po prevratu osnovala 29. oktobra 1918 prva Narodna vlada v Ljubljani, je prevzel dr. Tavčar v njej takrat važno in nehvaležno poverjeništvo za prehrano. V narodni vladi so se takrat pojavile klerikalne tendence za čim večjo oddelitev Slovenije od ostale Jugoslavije. Dr. Tavčar je vedno in brez pridržka uveljavljal ves svoj vpliv proti klerikalnemu separatizmu. Ni pa več vstopil v novo "Deželno vlado", ki se je osnovala v začetku leta 1919 po likvidaciji Narodne vlade.

Tavčar kot literat.

Pisatelj dr. Ivan Tavčar ne zaostaja za politikom in narodnim delavcem dr. Tavčarjem. Kot politik je bil dr. Tavčar vedno v naših vrstah, tudi kot pisatelj zavzema eno najodličnejših mest v slovenski literaturi.

Začel je s pisateljevanjem že zgodaj kot gimnazijec. Ko je prišel na Dunaj, se je še z večjo vnemo posvetil literarnemu delu in je bil vesten sotrudnik Trstenjakove "Zore". Skupno z Jurčičem, Levcem in Kersnikom je ustanovil l. 1880 "Ljubljanski Zvon", to našo najodličnejšo literarno revijo. Do današnjih dni je ostal "Zvonu" ne le neumoren sotrudnik, — ampak tudi sicer vedno naklonjen prijatelj in podpornik. Priobčil je v njem svoja najlepša dela in vsakokratno uredništvo je bilo uverjeno, da bo naletelo na radosten odziv vse slovenske javnosti, ako je moglo napovedati kak nov Tačarjev prispevek. "Ljubljanskemu Zvonu" je ostal dr. Tavčar zvest tudi potem, ko je prešel iz lastništva Narodne tiskarne v založništvo nove "Tiskovne zadruge".

Mnogo so se že trudili naši literarni historiki in kritiki, da bi opredelili Tavčarjevo literarno delovanje. Eni vidijo v njem romantika, drugi ga uvrščajo že med prehodnike k realistom. Tem je epik, onim lirik. Grafenauer pravi o njem, da je najodličnejši zastopnik romantične novele med Slovenci. Istega mnenja je dr. Prijatelj. Tudi Tavčar sam se označuje v izjavah, ki jih priobčuje dr. Cankar v svojih "Obiskih", za romantika. Vendar pa je znal dr. Tavčar kljub svojemu romantičizmu vedno ohraniti realistično treznost, ki je pretirano romantiko zapadnoevropskih pisateljev omilila v blagodejen idealizem. Dr. Prijatelj izraža v svojem uvodu k ravnokar izišlemu prvemu zvezku nove izdaje Tavčarjevih zbranih spisov:

— V nasprotju s starimi romantiki in modernimi neromantiki odlikujeta Tavčarja vedno prozorna jasnost in čudovita stvarnost, izogibajoča se vsaki sentimentalnosti, ki je v toliki meri lastna Nemcem. —

O svojem razvoju in svojih vzorih pripoveduje dr. Tavčar v — "Obiskih":

— Na univerzi sem pridno pisaril, medtem pa požiral kolikor mi je bilo mogoče vse literature celega sveta, kolikor se jih je dobilo v nemških prevodih.

Vpliv je anehmajz-mč mbrdjo

Vplival je name "Zvon", vplivali so name Jurčičevi in Levstikovi spisi. Ali vzlic temu tudi potem, ko sem prišel v Ljubljano, s tedanjimi vodilnimi slovstveniki nisem stopil v intimnejšo zvezo. Rod iz Poljanske doline je preveč visok in za vraga ne pozabi, če je bil po krivici napaden.

To kar napišem, gladim in gladim, kolikor mi je mogoče. Pri tem se ne oziram niti na slovnico, niti na germanizme; pač pa glasno prečitam vsak stavek ter poslušam, kako vpliva na moje uho. Koneno ostanem vsekdar pri tisti modulaciji, ki ugaja mojemu posluhu, tako da ugajam na tem polju nekako jezikoslovno muzikalnost. —

Izmed najpriljubljenejših in — najboljših Tavčarjevih povesti iz starejše dobe omenjamo: "Otok in Struga", "Vita vitae meae", "Grajski pisar", "Ivan Sonce" in "Mrtva srca". V "Zvonu" je leta 1906 in 1907 priobčil obširen roman "Izza kongresa". Potem skoraj celo dvajsetletje ni bjavil ničesar. Sredi svetovne vojne leta 1916 pa je prijetno presenetil vso slovensko javnost z delom, ki ga označujejo kritiki kot eno najboljših, kar jih je napisal. "Ljubljanski Zvon" je to leto priobčil Tavčarjeva novelo "Cvetje v jeseni", to visoko pesem slovenskega kmeta. Ako je hotel dr. Tavčar kakor zatrjuje v "Obiskih", s tem svojim biserom res samo dokazati, da tudi v slovstvu še ni onemogel, se mu je to naravnost sijajno posrečilo.

Leta 1919 je priobčil "Zvon" zopet novo Tavčarjevo delo, kulturno - zgodovinski roman "Visoška kronika", o kateri pravi dr. Prijatelj, da "predstavlja najzrelejši plod Tavčarjev na polju zgodovinske beletristike". Izšel je do sedaj prvi del. Iskreno želimo, da bi bila jesen umetnika Tavčarja toliko solnčna, da mu bo mogoče dovršiti že zamišljeni drugi in tretji del "Kronike" in omogočeno realizirati tudi druge lepe načrte, ki jih še ima.

* * *

Slovenska kmetica.

(Olomek iz "Cvetja v jeseni".)

Slovenska kmetica, še vedno te premálo spoštujemo! Podobna si muli, ki ogarana in odrgnjena vozari po andaluškem skalovju! — Pridna si pri delu vedno v skrbeh, da bi se ne podrl kak vogel hiše, da bi mož ne znosil preveč v pivnice, da bi se otroci ne spridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da je tlačena in raztrgana slovenska domovina ostala skupaj! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter ješ, kar možu in otroku ostane!

Resnica o Črnigori.

Italijanski časnikar Luciano Magrini je priobčil v "Secolu" dopis iz Podgorice, ki je objektivna slika črnogorskih razmer in sijajna zaušnica vsem laškim kričačem o nerešenosti črnogorskega vprašanja. Megrini slika položaj v Črni gori nekako takole: — Srbi, ki so v pričetku nastopili proti pristašem Nikole z ostrimi odredbami, so v zadnjem času izvajali koncilijantno politiko. V zaporih ni nobenega političnega kaznjenca in celo Črnogorci, ki so bili vžlanjeni pri vojaški organizaciji Gaeti, so se vrnili v domovino, ne da bi bili od koga nadlegovani. Črnogorsko vprašanje sploh ne obstoji več. Ne more se sicer reči, da bi imeli Črnogorci silno ljubezen do nove dinastije, toda smrt kralja Nikole je ubila poslednje nade maloštevilnih pristašev Petroviča. Pri lanskih volitvah, ki so bile za življenja kralja Nikite, je bilo izvoljenih šest idečih (komunistov in republikancev) in štirje "Beli" (srbofili). Izvoljen pa ni bil niti eden "zelenih" (pristašev kralja Nikite). Tako komunistični kot tudi republikanski glasovi so pomenili sovražnost do stare dinastije in simpatijo za zvezo z republikansko Srbijo. Voditelj republikancev v Podgorici dr. Pavičević je v razgovoru z Magrinijem dejal, da silno zameri laškim republikancem, ker so se zavzemali za kralja Nikito. Inteligentni sloji Črne gore so po zatrdilu Magrinija absolutno za zvezo Črne gore s Srbijo. Srbija ima v Črni gori 12.000 vojakov radi Albanije, toda ta vojska ne vzbuja v nobenem oziru značaja okupacije. Vsi prefekti, vsi funkcionarji, vsi uradniki so Črnogorci. Mnogi eksuradniki so ostali na svojih mestih in napredujejo sedaj bolj redno kot pod Nikito. Črnogorski oficirji so vstopili v srbsko vojsko v istih činih in pod istimi pogoji, kakor so jih imeli v črnogorski vojski. Finančno pomeni združitev za Črno goro veliko pridobitev. V dveh letih in pol je plačala v davkih pet milijonov, iz Belgrada pa je prejela za javna dela, plače, podpore in pokojnine 93 in pol milijonov. Šolstvo je napravilo velikanski korak naprej. Pred vojno sta bili dve gimnaziji in eno učiteljišče, danes je šest gimnazij in tri učiteljišča. Velikanskega napredka ljudskega šolstva niti ne omenjamo. Čez 700 črnogorskih dijakov obiskuje visoke šole v Jugoslaviji in od teh prejema okoli 500 državne štipendije. — Toda kar zaleže največ je dejstvo, da pomeni ujedinjenje Črne gore s Srbijo rešitev velike gospodarske krize. V malo obdelani in prodni zemlji kakor je Črna gora, se je moralo silno naraščajoče prebivalstvo seliti v druge dežele. Tisoči Črnogorcev so morali vsako leto oditi v Avstrijo, Turčijo in Ameriko. — Vojna, avstrijska okupacija in rekvizicije so razmere še poslabšale. Računa se, da je čez 10.000 Črnogorcev umrlo vsled pomanjkanja in jetike. Danes pa naseljujejo Srbi vsled propagandne misli nacionalnega ujedinjenja Črnogorce po bogatih dolinah Stare Srbije in Sandžaka in jim nudijo zelo velike ugodnosti. Samo v Podgoriškem okraju, najbolj bogatem okraju Črne gore, je prijavljenih 150 rodbin za kolonizacijo. Zato, pravi Magrini, je ujedinjenje Črne gore s Srbijo ne samo sentimentalno vprašanje, temveč gospodarska nujnost. — Beležimo z zadoščenjem glas poštenega italijanskega časnikarja in upamo, da bodo laški prenapeteži upoštevali dejstva, k ijih navaja Magrini.

V berlinskem mestnem svetu

so pred par dnevi sklepali o pomoči, ki jo je hotela mestna občina dati Rusiji v obliki 100.000 mark. Neki nemškonacionalni svetnik pa je vstal in se tej akciji uprl češ, da so bile ruske razmere povzročene po komunističnem režimu. Na te besede je skočilo par komunističnih očetov k govorniku in se je pričel vsesplošen pretep. Seja je bila prekinjena

iščem svojega brata JANEZA BABIČ. Pred nedolgo je bival v Clevelandu, Ohio. Prosim ga, da se mi javi, ali pa če kdo ve za njegov naslov, da ga mi naznani. — Mrs. Frances Shry, Box 454, Angleton, Texas.

(19-20—9)

ADVERTISEMENTS

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik specjalist v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravljenju vseh moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi s glasovitem 606, ki ga je izumel Sr. prof. Erlich. Če imate mozolje ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, oteline v kosteh, pridite in izčistili vam boste kri. Ne čakajte, kar ta bolezen nalese.

Vse moške bolezni zdravim po najnovejši metodi. Kakor hitro opazite da vam primanjkuje zdravje, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam ga bom zopet povrnil.

Brez operacije ali vodne kile ozdravim v 24. urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečino v križu in hrbtu in vlažnih tudi pri puščanju vode, ozdravim s gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine otekline srbečice, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi, ozdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Nekateri drugi zdravniki rabijo tolmače, ja vas razumejo. Jaz znam pa iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavnikih od 9. do 8. Ob nedeljah od 9 do 2.

PRISRČEN smeh je najboljše zdravilo sveta.

Če ste otožni, zamišljeni — se prav na široko zasmejte — pa boste takoj ozdravljeni.

Knjiga Peter Zgaga vam povzroči smeh, kadarkoli pogledate vanjo.

Ena knjižica za 50 centov vam bo trajala za vedno.

Izrežite ta kupon pridenite petdeset centov v znamkah ter ga pošljite:

Slovenic Publishing Co.,
82 Cortlandt St., New York.

Cenjeni: Za priloženih petdeset centov v znamkah mi pošljite knjigo "Peter Zgaga."

Ime .....

Naslov .....

Država .....

Vdova Leruž.

Spisal E. Gaboriau.

Prevedel za "Glas Naroda" G. P.

Francoski detektivski roman.

15 (Nadaljevanje.)

— Vaša mati, — je rekel stari mož, — oprostite mi, madama Gerdy, kako pa je ona sprejela ta predlog?

— Očividno ga je izprva zavrgla, kajti tukaj je dvajset strani zgovornega prigovarjanja od strani grofa. O, ta ženska!

— Moj sin, — je rekel oče Tabaret nežno, — ne bodimo krivični. Zakaj obračati svojo jezo na madamo Gerdy? Meni se zdi, da zasluži grof večji del vaše jeze.

— Res je, — ga je prekinil Noel precej ostro, — res je, da je grof glavni krivec. On je oče te nesramne zarote. Kljub temu pa ne čutim do njega sovraštva. On je izvršil zločin, a ima v svoje opravičilo strast. Razventega pa me ni varal slehrno pro mojega življenja ter si izmišljal laži, kot je delala ta podla ženska skozi trideset let. Razventega pa je bila njegova kazen tako kruta, da mu morem sedaj celo oprostiti zlo, katero mi je storil.

— On je bil kaznovan? — je vprašal stari mož.

— Da, strašno. To boste izvedeli. Dovolite mi sedaj, da nadaljujem. Proti koncu maja, ali bolj vrjetno, v prvih dneh junija, je mora grof dospeti v Pariz, kajti ob onem času je prenehala korešpondenca. Vse kaže, da so bile po njegovem sestanku z madamo Gerdy konečne določbe glede izvršenja zarote zavlečene vsled neke nepričakovane ovire. Tukaj je bilet, ki odpravlja vse negotovosti v tem oziru. Onega dne, ko je bil bilt pisan, je bil grof v službi v Tuilerijah ter ni mogel zapustiti svojega mesta. Pisemce je pisal celo v kabinetu kralja, na kraljevi papir. Le poglejte kraljevi grb. Kupčija je bila sklenjena. Ženska, ki je privolila v to, da postane orodje njegovih načrtov, je bila v Parizu in o tem obvešča grof svojo ljubico.

— Draga Valerija:

— Germen mi je javil prihod dojilje tvojega sina, — najinega sina. Tekom dneva se bo oglasila v tvoji hiši. Lahko se zaneseš nanjo. Sijajna nagrada bo plačilo njene molčečnosti. Reklo se ji je, da ti ne veš za nameravano zamenjo otrok. Vsled tega ji ne reci ničesar, kar bi jo dovedlo na misel, da si informirana. To je najbolj pametno. Ta ženska prihaja iz Normandije. Rojena je bila takorekoč v naši hiši. Njen mož je pošten mornar. Pise se Klavdina Leruž.

— Bodi pogumna draga moja! Zahtevam od tebe največjo žrtev, katero more doprinesti ženska. Nobenega dvoma ne more biti, da je nebo na naši strani. Prepričan sem, da bomo uspešni!

Vsaj glede ene točke je bil oče Tabaret na jasnem. Preteklo življenje vdove Leruž mu je postalo jasno. Ni mogel zatreti vzklika: Konečno! — a na srečo ga Noel ni čul.

— Ta bilet, — je rekel odvetnik, — zaključuje korešpondenco grofa Commarina.

— Kaj? — je vzkliknil stari možak. — Ali nimate ničesar več?

— Imam še deset vrst, pisanih več let pozneje, ki so v gotovem oziru tehtne, ki pa predstavljajo le moralni dokaz.

— Kakšna nesreča! — je mrmral oče Tabaret. Noel je spravil pisma nazaj v predal pisalne mize, se obrnil nato proti svojemu staremu prijatelju ter rekel:

— Vzemimo, da se končajo vsi moji viri informacij tukaj. Priznajmo za trenutek, da ne vem ničesar drugega kot veste sedaj vi. Kakšen je vaš nasvet v tem slučaju?

Oče Tabaret je razmišljal nekaj časa, predno je odgovoril. Tehtal je možnosti izvirajoče iz pisem grofa.

— Jaz za svojo osebo, — je rekel končno počasi, — sem trdnega mnenja, da vi niste sin madame Gerdy.

— In to mnenje je pravilno, — je odvrnil odvetnik s povdarkom. — Vi mislite, kaj ne, da bi moral po čitanju teh pisem obiskati ter izprašati Klavdino? Vi boste rekli, da me je morala ta uboga ženska, ki me je vzgojila, ljubiti? Da jo je morala strašno peči vest vspričo krivice, koje žrtev sem bil jaz? Dobro, jaz sem jo obiskal, jaz sem jo izprašal in ona je priznala vse. Storila je to z velikim veseljem Misel, da je bila sokrivka, jo je zelo mučila. To je bilo breme krivde, katerega njena starost ni mogla več prenašati. Povedala mi je vse. Načrt grofa, priprosto, a vendar ženijalno započet, se je posrečil brez vsakega napora. Jaz, ubogo dete, staro komaj tri dni, pa sem bil na ta način izdan, oropan ter razdedinjen od nenavrnega očeta in njegove ničvredne ljubice. Uboga Klavdina Kes jo je tiral v grob. Obljubila je da bo pričala zame na dan, ko bom zahteval nazaj svoje pravice.

— In ona je odšla ter odnesla s seboj v večnost svojo skrivnost, — je mrmral stari mož.

— Imam še eno upanje, — je rekel Noel. — Klavdina je imela v svojih rokah par pisem, pisanih pozneje, par od grofa, par od madame Gerdy. To so bila obenem zelo neprevidna in razločna pisma. Berz dvoma jih je mogoče dobiti nazaj. Njih dokaz bo odločilen. Imel sem jih v svojih rokah ter jih prečital. Dala mi jih je Klavdina. Bil pa sem tepec, da jih nisem vzel s seboj.

Tega malega upanja ni nikdo boljše poznal kot oče Tabaret sam. Posest ravno teh pisem je povzročila zločin v Žonšer. Morilec jih je našel ter zažgal z drugimi pismi vred v mali peči. Stari amaterski detektiv je bil mojster položaja.

— Ker poznam vaše zadeve, moj dragi dečko, skoro prav tako natančno kot svoje lastne, — je rekel stari mož po nadaljnem odmoru, — sem presenečen, da je pozabil grof na svojo obljubo, katero je dal madami Gerdy, da bo namreč skrbel za vas.

— Vse kaže, da se ni nikdar spomnil na svojo obljubo, moj dragi prijatelj.

— To je še bolj nesramno kot vse ostalo, — je zakričal oče Tabaret.

— Ne dolžite mojega očeta, — je rekel Noel resno, — kajti njegova zveza z madamo Gerdy je že dolgo prekinjena. Spominjam se odlično izgledajočega človeka, ki me je prišel obiskat, ko sem bil v šoli. Sedaj sem prepričan, da je bil to grof. Prišel pa je razlog.

— Povsem naravno, — je rekel Tabaret. — Tak kavalir!

— Počakajte s svojo sodbo, — ga je prekinil odvetnik. — Grof Commarin je imel dobre vzroke. Njegova ljubica ga je varala. Razkril je njeno nezvestobo ter jo pahnil ogorčeno od sebe. Takrat je grfof napisal teh deset vrst, katere sem vam omenil.

Noel je precej časa iskal med papirji ki so ležali na mizi ter končno našel pismo, ki je bilo bolj zmečkano kot so bila ostala. Sodeč po zunanjosti je bilo večkrat zganjeno in zopet razvito ter zopet prečitano.

— V tem pismu, — je rekel odvetnik trpko, — ni madama Gerdy še nadalje njegova "oboževana Valerija".

— Neki krut, a resničen prijatelj mi je odprl oči. Dvomil sem ter vrjel v tebe. Opazovali pa so te in danes ne more biti nobenega dvoma več. Ti, Valerija, kateri sem dal več kot svoje življenje, si me varala in me varala že dolgo časa. Nesrečen človek, ki ne morem biti še nadalje prepričan, da sem res oče tvojega otroka!

— To pismo je vendar dokaz, — je vzkliknil oče Tabaret, — katerega ni mogoče pobiti Kakšne važnosti bi mogel biti za grofa dvom glede svojega očetovstva, če bi ne bil žrtvoval svojega legitimnega sina za naravnega? Da, vi imate prav, moj dragi Noel. Njegova kazen je bila strašna.

— Madama Gerdy, — je nadaljeval Noel, — se je skušala opravičiti. Pisarila je grofu, a on je vračal njena pisma neodprta Skušala je govoriti žnjim, a zaman.

Vedela je, da je vsega konec, ko ji je prinesel grofov oskrbnik postavno uravnavo po petnajst tisoč frankov na leto. Njen sin je zavzel moje mesto in njegova mati me je uničila!

Lahno trkanje na vrata je prekinilo njih pogovor.

— Kdo je? — je vprašal Noel, ne da bi se premaknil.

— Gospod, — je odvrnila služabnica od zunaj, — madama želi z vami.

Odvetnik se je očividno obotavljal.

— Pojdite, sinko moj, — je svetoval oče Tabaret. — Ne bodite neusmiljen.

Noel se je obotavljaje dvignil ter odšel v spalnico madame Gerdy.

— Ubogi dečko, — si je mislil oče Tabaret, ko je ostal sam v sobi. — Kakšno strašno razkritje! In kako zelo ga mora občutiti! Plemeniti mladi mož! Hrabro, pošteno srce! V svoji nedolžni priprostosti ne vidi, odkod je prišel udarec. Jaz pa nisem tako slep. Jaz lahko vidim za njega. Če je on obupal nad pravico, sem jaz prepričan, da jo bom dobil. Vsled njegovih informacij vidim lahko sedaj vse. Pamet otroka bi sedaj lahko uganila, katera roka je zadala udarec, ki je spravil s poti to važno pričo. Kako čudno, da je pomagal pri razkritju tega zločina, ne da bi vedel za to. Kako naj nastopim? Ah, če bi mogel imeti eno onih pisem za štiriindvajset ur! Gotovo jih je poštel, a jaz si ne upam prositi zanje. V takem slučaju bi bil prisiljen priznati svoje stike s policijo. Boljše riskirati ter vzeti eno, da lahko ugotovim pisavo.

(Dalje prihodnjič.)

Habsburško-klerikalne intrige proti jugoslovanski državi.

V Gradcu se vrši te dni mednarodni katoliški shod, katerega se vdeležujejo poleg dr. Šušteršiča razni zastopniki jugoslovanskega klerikalizma. Oicijelno se je proglasil ta shod za nedolžno informativno konferenco, v resnici pa so med voditelji internacijonalnega klerikalizma na dnevnem redu aktualna vprašanja klerikalne politike.

Da bo javnost kolikor toliko informirana o načinu in namenu tega shoda, prinašamo v izvlečku uvodni članek dunajske klerikalne "Reichsposte", ki je bil priobčen pod naslovom "Krvno maščevanje v Jugoslaviji". Članek je bil priobčen skoraj istočasno z napadi slovenskih in hrvatskih klerikalnih listov na "Narodno odbrano" oziroma na zakon o zaščiti države.

"Reichspost" citira uvodoma vse entente na avstrijsko-madžarske poglavarje v Zagrebu in Sarajevu. Navaja tudi komentarje srbskih listov, ki so ob vsakem atentatu izražali ogorčenje nad habsburškim režimom. Vsega je kriva seveda takratna "Narodna odbrana", ki je "kronala svoje delo" z umorom Ferdinanda in Sofije v Sarajevu. "Reichspost" pravi, da so podpirali to krvavo delo pred očmi belgrajske vlade uradniki, oficirji in Sokoli. Ravno tako so pisali svoječasno naši klerikali listi, ki pišejo še danes v tem smislu, seveda z drugimi besedami. O tem se lahko vsak prepriča iz pisave mariborske "Straže", ki piše o sedanji "Narodni odbrani" oziroma o zakonu o zaščiti države na način, kakor so pisali klerikalci pod Šušteršičevim vodstvom o Srbih in o takratni jugoslovanski iredenti.

Nato piše "Reichspost": Kmalu po "osvoboditvi", sredi navdušenja zaradi izvršenega jugoslovanskega pobratimstva in obnovitve države Dušana Silnega, se je pričel transport hrvatskih in slovenskih oficirjev v Macedonijo, srbske čete so zasedle slovenske in hrvatske dežele, zaprli so 600 oficirjev in uradnikov in skoraj vse hrvatske politike, ki so se v stari monarhiji upirali veiesrbski propagandi. Ječe so se polnile z množicami političnih preganjancev, po vaseh so pokale puške srbskih vojakov, svoboda tiska se je zatrla, državne meje pa so skoraj hermetično zatvorili, da ne bi slišala Evropa klicev žrtev po pomoči. Vsakemu naročniku evropskih listov se je zapretilo z ječo.

Nadalje piše o mogočni Radičevi stranki, o komunizmu ter o majorizaciji Hrvatov in Slovencev s strani Velike Srbije. Nato napada zakon o zaščiti države in navaja iz njega posamne točke, ki jih tedencijozno zavrža.

O vsem tem piše vodilni list avstrijskih klerikalcev s tako nesramnostjo, da je naravnost sramota za nemško žurnalistiko. Iz načina pisave pa je razvidno, da dobiva "Reichspost" informacije in navodila iz jugoslovanskih klerikalnih krogov. Ton "Reichsposte", "Slovenca", "Straže", "Hrvata" itd. je v bistvu eden in isti!

Končno pravi "Reichspost" da tvorijo predzgodovino našega ujedinjenja zarote, nemiri, veleizdaje in atentati ter pravi, da se morajo skriti pred svetom Scotus Viator, William Steed, Cheradame, Boneon in drugi, ki so pripomogli do ustvaritve jug. države "Reichspost" zaključuje: Žal, da so ta odkritja velikega praktičnega pomena. Ta odkritja kažejo, da je v Jugoslaviji politični krater, v katerem vre lava in pred katerim se mora Evropa čuvati.

V odgovor.

Ponovno naznanjamo vsem rojakom in rojakinjam, da prave Elgin garantirane moške in ženske ure čisto zlate pretane, verižice, priveske in vso drugo zlatnino ter demante; dalje prave gramofone svetovna COLUMBIA GRAMOFONE in SLOVENSKE PLOŠČE prodaja in razpošilja po celi Ameriki znani Vaš slovenski veletrgovec z zlatnino

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Pišite mu po cenik, pošlje ga Vam brezplačno.

COLUMBIA GRAMOFONE

OD $35.50 — $350.00

— VELIKA ZALOGA —

plošč v vseh jezikih.

Brezplačni cenik dobite pri

VICTOR NAVINŠEK, 331 Grove St., Conemaugh, Pa.

Glede potovanja.

Podpisani sem se namenil potovati v stari kraj. Večino rojakov in znancev sem vprašal, kaj je potrebno, da se lahko brez neprilik pride v stari kraj. Večinoma so mi svetovali, da je ravno tako kakor je bilo pred vojno, da so se razmere povsem izboljšale.

Podpisani sem vrjel, in ko pridem v New York, se začudim, ko me tvrdka Frank Sakser State Bank začne izpraševati, ali imam te ali one izkaze. Jaz jih začnem gledati; mislil sem, da to ni resnica, ker jaz sploh nisem imel nobenih takih potrdil.

Dragi rojaki, tako vam hočem popisati mojo križevo pot, kako se mi je godilo.

Potni list moraš imeti, ako potuješ iz New Yorka v Jugoslavijo. Ako potuješ skozi Trst, moraš imeti **jugoslovanskega** in **italjanskega**, ako potuješ čez Francijo v Jugoslavijo, pa moraš imeti **jugoslovanskega, francoskega** in **italjanskega.** Sploh moraš imeti potni list za **vsako državo,** skozi katero potuješ.

Nadalje opozorim rojake, kateri potujejo, da naj si preskrbé listine zaradi **takse.** Ako si bil bolan, preskrbi si od zdravnika potrdilo, da si bil dolgo časa bolan; dobro bi bilo tudi od župana ali pa od sodnije potrdilo, da je vse resnica, da si bil bolan. Ako delaš na farmi, imej tudi potrdilo, ne bo ti škodovalo. Podpisani sem bil bolan čez 5 let in nisem mogel opravljati težkega dela. Poslušal sem nekatere rojake, ki so mi svetovali, da ni potrebno nobenega izkaza od zdravnika, in to je bila moja največja zmota, da mi niso vrjeli v pisarni, kjer je potrebno zglasiti se zaradi takse.

Le tvrdki Frank Sakser State Bank se imam zahvaliti, da sem dobil potrebno dovoljenje za odhod, za kar se še enkrat prav lepo zahvaljujem omenjeni tvrdki ter jo priporočam vsem rojakom, da naj se obrnejo nanjo, ker pomaga v vseh najtežjih stvareh.

Srčno pozdravljam vse rojake v Ratonu, N. Mex.

Peter Simič.

Francosko časopisje o kralju Petru.

Francosko časopisje izraža enodušno svoje globoko spoštovanje spominu kralja Petra ter se globoko klanja pred njegovim grobom. Listi naglašajo napram pokojniku svoj dolg in zahvalo ter povdarjajo, da j edobil prvo vojno izobrazbo v Franciji, napram kateri je skozi vse življenje občutil najprisrčnejše prijateljstvo in za katero se je leta 1870 boril ter dobil za to priznanje častne legije. Zatem povdarjajo veliko nalogo, ki jo je imelo njegovo junaštvo, umik preko Albanije ter konec njegovega trpljenja po sijajni srbski zmagi, ki je ustvarila ujedinjenje vsega naroda. "Figaro" piše: Nihče v Franciji ni pozabil junaškega značaja kralja Petra, ki je podal toliko dokazov o svojem junaštvu, ki ga je mogla potreti samo starost. "L'Homme Libe' piše: Francija bo ohranila večen spomin na zvestega zaveznika, ki se je na čelu hrabre srbske vojske tako junaško uprl nemškemu navalu. "Jounal" piše: Najpriprostejšemu in najiskrenejšemu človeku je bila dodeljena glavna naloga, da izpolni delo svojega velikega deda Karagjorjeviča. Kralj Peter se je boril poleg velike Francije ter je ustvaril vez posebne zahvale, ki veže Francijo s tem velikim starcem.

DOBIL JE, KAR JE ZASLUŽIL.

V nekem prejšnjem salonu nekje v New Yorku je prišlo v četrtek zvečer do pretepa, tekom katerega je dobil neki Harry Owens, prejšnji prohibicijski agent, eno po bučí s krugljico nakar je obležal nezavesten na tleh. Več kot pol ducata ljudi se je vdeležilo boja, v katrem je Owens junaški podlegel.

Poročilo, da je bil nekdo ustreljen tekom tega spopada, je povzročilo veliko razburjenje v sosedščini.

ADVERTISEMENTS.

KRETANJE PARNIKOV

Kedaj približno odplujejo iz New Yorka.

FRANCE	21	sept.	— Havre	RYNDAM	15	okt.	— Boulogne
BERENGARIA	22	sept.	— Cherbourg	BERENGARIA	20	okt.	— Cherbourg
OLYMPIC	24	sept.	— Cherbourg	KROONLAND	22	okt.	— Cherbourg
NOORDAM	24	sept.	— Boulogne	LAFAYETTE	22	okt.	— Havre
RE. d' ITALIA	24	sept.	— Genoa	PANNONIA	22	okt.	— Trst
LAFAYETTE	26	sept.	— Cherbourg	N. AMSTERDAM	22	okt.	— Boulogne
LAPLAND	27	sept.	— Cherbourg	AQUITANIA	25	okt.	— Cherbourg
AMERICA	28	sept.	— Cherbourg	CRETIC	28	okt	— Genoa
ARGENTINA	28.	sept.	— Trst	LAPLAND	29	okt.	— Cherbourg
CANOPIC	30	sept.	— Genoa	LA LORRAINE	29	okt.	— Havre
EMP. OF CHINA	1	okt.	— Cherbourg	NOORDAM	29	okt.	— Boulogne
FINLAND	1	okt.	— Cherbourg	BELVEDERE	1	nov.	— Trst
LA LORRAINE	1	okt.	— Havre	AMERICA	1	nov.	— Cherbourg
G WASHINGTON	4	okt.	— Cherbourg	ADRIATIC	2	nov.	Cherbourg
AQUITANIA	4.	okt	— Cherbourg	PARIS	2.	nov.	— Havre
ADRIATIC	5	okt.	— Cherbourg	WASHINGTON	3	nov	— Cherbourg
PARIS	5	okt.	— Havre	ARABIC	5	nov.	— Genoa
CARMANIA	8	okt.	— Cherbourg	CARMANIA	5	nov	— Cherbourg
ROTTERDAM	8	okt.	Boulogne	FINLAND	5	nov.	— Cherbourg
LA SAVOIE	12	okt.	— Havre	LA TOURAINE	19	nov.	— Havre
FRANCE	13	okt.	— Havre	ZEELAND	19	nov.	— Cherbourg
OLYMPIC	15	okt.	— Cherbourg	ARGENTINA	19	nov.	— Trst
PRES. WILSON	15	okt.	— Trst	PRES. WILSON	3	dec	— Trst
ZEELAND	15	okt.	— Cherbourg	ARGENTINA	12	jan.	— Trst

Glede cen za vozne listke in vse druge pojasnila, obrnite se na tvrdko:
FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

V JUGOSLAVIJO

Hitre zveze z vsemi točkami v Jugoslaviji. Dobra in zadostna hrana. Zaprti prostori. Velik prostor na krovu. Vse udobnosti modernega parnika.

RED STAR LINE

Odplutje vsak teden

Pomol 58--62 North River, New York

LAPLAND } Plymouth } 27. sept.
FINLAND } Cherbourg } 1. okt.
ZEELAND } Antverpen } 15. okt.
KROONLAND } 22. okt.
SAMLAND { Hamburg, Libava, Gdansk } 15. okt. (Samo 3. razred.)

AMERICAN LINE

MINNEKAHDA (v Hamburg in Gdansk) 22. sept.
MANCHURIA (Hamburg in Gdansk preko Cherbourg) 6. okt.
MONGOLIA (v Vigo, Cherbourg Hamburg in Gdansk 20. okt.

VSE VOZNE PROGE DO POLJSKE.

WHITE STAR

OLYMPIC { v Cherbourg } 24. sept.
ADRIATIC { Soutnampton } 5. okt.
New York in Boston — Azori, Gibraltar, Napolj in Genevo.
*ARABIC (prejšni 'Berlin') 28. septembra
CANOPIC ..... 30. septembra
CRETIC ..... 28. oktobra
*Največji parnik v redni' službi z južnoevropskimi primanišči.

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE COMPANY

116 parnikov -- 1.250.000 ton.

9 Broadway New York

ali pri lokalnih agentih.

CUNARD-ANCHOR

V JUGOSLAVIJO, BOLGARSKO, RUMUNSKO IN MADŽARSKO preko DUBROVNIKA, TRSTA in REKE.

CALABRIA ..... 13. okt.
PANNONIA ..... 22. okt.
ITALIA ..... 29. okt.

Šifkarte: $103.00 za Calabria in Italia. $110.00 za Pannonia. — $5.00 davka.

BERENGARIA ..... 22. sept.
AQUITANIA ..... 4. okt.

HOLLAND AMERICA LINE

Potovanje v Jugoslavijo preko Boulogne, Sur-Mer in Rotterdam.

Vsi parniki, ki odplujejo iz New Yorka so na dva vijaka.

NOORDAM ..... 24. sept.
ROTTERDAM ..... 8. okt.
RYNDAM ..... 15. okt.
NIEUW AMSTERAM . 22. okt.

Vsi parniki imajo za tretji razred sobe za 2, 4 in 6 oseb.

Cena za 3 razred iz New Yorka do Ljubljane $100, do Zagreba $101 ter $5 vojnega davka.

Za pojasnila in cene vprašajte pri:

HOLLAND-AMERICA LINE

21-24 State Street New York

Dospelo je novo suho grozdje.

Muškatel zelo sladke debele jagode, boksa 50 funtov .. $9.—
Cipar grozdje največje in najsladkejše jagode, boksa 50 funtov .....$8.—
Malo črno grško grozdje, zelo sladko, boksa 50 funtov $7.—
Pošljite $3. na račun vsake boksa ki naročite in poslali bomo takoj.

BALKAN IMPORTING CO.

51-53 Cherry St., New York, N. Y.

Iščem svojega brata JOHNA DERENDA, doma iz vasi Zverinjak pri Brežicah na Štajerskem. Pred 10. leti sva bila skupaj v Seattle, Wash. Čul sem, da se nahaja sedaj nekje v Chicagi, Ill. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga sporoči, ali naj se pa sam oglasi svojemu bratu: Joseph Derenda, 3017 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

(19-21—9)

Pozor potniki.

Jugoslovanski konzulat v New Yorku naznanja:

1. Vsi državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki žele potovati v stari kraj, lahko dobe potne liste na podlagi kakega starega potnega lista, krstnega lista, domovinskega lista oziroma vojaških ali delavskih bukvic iz starega kraja.

2. Oni, ki nimajo nobenega takega dokumenta, se morajo obrniti na pristojne oblasti v starem kraju ter jih od tam dobiti. Kdor bo pri iskanju potnega lista pokazal enega izmed gornjih dokumentov, bo dobil potni list kmalo potem, ko se bo zglasil na konzulatu.

3. Oni naši državljani, ki žele takoj odpotovati v stari kraj, pa nimajo pri roki nobenega gornjih dokumentov, morajo imeti potrdila naših podpornih društev, katerih člani so. V potrdilih mora biti navedeno, da so resnično državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V takih slučajih pa bo morda konzulat smatral za potrebno, iskati posebnega dovoljenja od ministrstva zunanjih zadev za izdanje potnega lista. To se posebno tiče onih oseb, o katerih se sami, da so še državljani kake druge države.

4. Vsi oni državljani, ki so izdali prošnje za potne liste, in potom katerih je bilo naprošeno zunanje ministrstvo, da jih je mogoče izdati, jih bodo dobili, kakorhitro se zglase pri tem konzulatu. To se tiče priglasitev vloženih do 25. maja tega leta.

5. Ker v več slučajih naši državljani kupujejo šifkarte za parnike katere jim je priporočil ta ali oni agent, ne oziraje se na to, kakšni so ti parniki, kam plovejo, priporočamo, naj nihče ne kupi prej kart, dokler o tem ne poizve pri Frank Sakser State Bank, 82 Cortland St., New York, N. Y.

COSULICH ČRTA

Direktno potovanje v Dubrovnik (Gravosa) in Trst.

ARGENTINA ..... 28. sept.
PRES. WILSON ..... 15. okt.
BELVEDERE ..... 1. nov.

Cene za Trst in Reko so:

Pres. Wilson $115 in $5 davka, Argentina in Belvedere $103 in $5 davka.

Potom listkov izdanih za vse kraje v Jugoslaviji in Srbiji.

Razkošne ugodnosti prvega, drugega in tretjega razreda.

Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & Co.

Passenger Department

2 West Street New York

PREDNO SE ODLOČITE

za svojo družino, sorodnika ali prijatelja naročiti vozni listek, li poslati denar v domovino, da e ga potnik sam krupi, pišite najprvo za tozadevna pojasnila natančno in zanesljivo tvrdko

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York

NAZNANILO in PRIPOROČILO.

Naš stalni zastopnik Mr. JANKO PLEŠKO pobira naročnine za Glas Naroda na 6104 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, in daje vsa druga pojasnila glede potovanja v stari kraj ali dobiti svojce od tam, glede denarnih pošiljatev in sploh v vseh drugih zadevah. Ima v zalogi tudi knjigo Peter Zgaga. Rojakom ga toplo priporočamo.

Upravništvo Glasa Naroda.

WSS WSS WSS WSS WSS WSS WSS WSS WSS WSS